Poštni urad 9021 Celovec — Verlagspostamt 9021 Klagenfurt Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt Posamezni izvod 1,30 Šil., mesečna naročnina 5 šilingov P. b. b.

SLOVENSKI vestnik

Letnik XXI. Celovec, petek, 4. november 1966 Štev. 44 (1275)

Pred nedeljskimi volitvami

Nedeljske volitve v kmečko poklicno zastopstvo na Koroškem, to je v krajevne kmečke odbore, v okrajne kmečke zbornice in v Kmetijsko zbornico za Koroško, so za koroško kmečko prebivalstvo v marsičem velikega pomena. Te volitve se vršijo v času, ko je gospodarska struktura naše države v velikem premiku in ko posledice tega premika še nikakor niso docela pregledne. Gotovo je le eno: že dosedanji premik povzroča v naši državi zastoj rasti, tu in tam pa celo nazadovanje industrijske proizvodnje in razvoja turizma, zaradi česar pasiva v trgovinski in plačilni bilanci naglo narašča. Ker istočasno naraščajo tudi izdatki državnega proračuna, medtem ko dohodki zaostajajo za predvidevanji, stopamo v čas pospešene inflacije in čedalje bolj nazadujoče vrednosti šilinga.

Za tak razvoj pa je kmečko prebivalstvo zelo občutljivo. Kmečko prebivalstvo in kmečko zastopstvo čakajo v prihodnjih letih vse težje naloge, kakor sta jih morala rešiti v letih splošne konjunkture. Kmečko prebivalstvo bo v gospodarskih pretresljajih prihodnosti dobilo naložena velika bremena. Ta bremena bodo tem težja, če bo v kmečkih poklicnih zastopstvih še naprej imela premoč ÖVP, ki po 6. marcu brezobzirno izrablja svojo premoč v državi, na eni strani s podražitvami, na drugi pa z dalekosežnimi ugodnostmi v prid domačega in tujega kapitala. Da koncesije, ki jih s strani ÖVP uživa industrijski kapital, že prestopajo legalne meje, kažejo odkriti gospodarski škandali zadnjih tednov in mesecev v državi in deželi.

Spričo tega ima kmečko prebivalstvo v naši deželi v nedeljo priložnost in nalogo, da z glasovnico v roki zruši premoč ÖVP v krajevnih kmečkih odborih, v okrajnih kmečkih zbornicah in v kmetijski zbornici. Ta premoč je poosebljena v njenem Bauernbundu, ki že desetletja postavlja veleposestnike v ospredje svoje skrbi in zanimanja. V borbi proti premoči Bauernbunda v kmetijski zbornici nastopajo tokrat štiri volilne skupine: poleg dosedanjih — Freiheitliche Bauernschaft, Kärntner Arbeitsbauernbund in Skupnost južnokoroških kmetov — še Allgemeiner Bauernverband.

Južnokoroški kmetje pa imajo pri nedeljskih volitvah še posebno priložnost in nalogo. Ta priložnost in naloga sta v tem, da si v kmetijski zbornici končno priborijo zastopstvo, ki ga doslej niso imeli in ki bo številčno odgovarjalo njihovemu številu v deželi. Kärntner Bauernbund, Freiheitliche Bauernschaft in Allgemeiner Bauernverband nimajo iz sodnih okrajev južno od Drave tja do Beljaka in z Gur nobenega kandidata za kmetijsko zbornico, ki bi imel izgled, da bi bil izvoljen. Kandidate s tega ozemlja imata le Skupnost južnokoroških kmetov in Kärntner Arbeitsbauernbund. To dejstvo kaže, da hoče Bauernbund sedaj, ko sredstva kmetijske zbornice za pospeše[illegible] naraščajo, južnokoroško kmečko prebivalstvo še bolj zapostavljati.

Tako gre pri nedeljskih volitvah za to, da južnokoroški kmetje obrnejo hrbet Bauernbundu, Freiheitliche Bauernschaft in vabam s katerimi nastopa Allgemeiner Bauernverband. Gre za to, da ne glede na narodnost in politično prepričanje in ne glede na to, če so kmetje ali pa pol kmetje — pol delavci volijo kandidate, ki so doma in kmetujejo na južnem Koroškem in ki imajo z njimi enake skrbi in težave. Le tako bodo v nedeljo južnokoroški kmetje prišli do števila svojih zastopnikov, ki jim pripada po številu kmetij in številu volilnih upravičencev na južnem Koroškem.

Zaključno le še to-le: pri nedeljskih volitvah na južnem Koroškem ne gre, niti ne sme iti za kakršnokoli narodnopolitično odločitev. Kdor stvari drugače postavlja, škoduje koristim južnokoroških kmetov, vseeno kakšne narodnosti in prepričanja so. Gre le za to, da s temi volitvami južnokoroški kmetje zboljšajo in povečajo svoje zastopstvo v kmetijski zbornici. Kmečko prebivalstvo južne Koroške ne glede na narodnost in prepričanje sedi na isti veji. To vejo mu žaga Bauernbund. To vejo pa si bodo sami žagali tudi tisti, ki bodo v nedeljo, ko gre za zelo pomembne odločitve na poti demokratizacije kmetijske zbornice in njenega dela med južnokoroškimi kmeti, svoj glas oddali Bauernbundu.

Geslo za nedeljske volitve se torej glasi:

Južnokoroški kmetje bomo volili ljudi iz svoje srede!
Volili bomo Skupnost južnokoroških kmetov — listo 4!

Zahodna Nemčija pred važnimi odločitvami

Točno eno leto in en dan je zahodnonemškemu kanclerju Erhardu uspelo, da je vladni čoln krmaril skozi razburkano morje notranje- in zunanjepolitičnih težav, v katerih se nahaja Zahodna Nemčija. V četrtek prejšnjega tedna pa so štirje ministri koalicijske FDP zapustili vlado in tako postavili Erharda pred najtežjo odločitev v njegovi politični karieri. Da je njegova odločitev za manjšinsko vlado, sestavljeno samo iz članov CDU in CSU, le prehodna rešitev, to je vsakomur jasno. Jasno pa je to predvsem Erhardu samemu, ki je moral spoznati, da je postal „nezaželjen" celo v vrstah lastne stranke, katera zdaj mrzlično išče novega kanclerja, hkrati pa se bavi tudi z vprašanjem, kakšna naj bo nova vladna koalicija.

Sedanja kriza, v kateri se je znašla Zahodna Nemčija, gotovo ni slučajna, kakor tudi vzroki niso samo v gospodarskih težavah, iz katerih niti Erhard kot „oče" nekdanjega „gospodarskega čudeža" ni našel izhoda. Predvsem je treba upoštevati dejstvo, da se je bonska vlada znašla v slepi ulici tudi s svojo zunanjo politiko, kar je postalo posebno očitno med letošnjim obiskom kanclerja Erharda v Washingtonu, kjer so mu precej jasno povedali, da se bodo morali tudi v Bonnu sprijazniti z današnjo stvarnostjo v svetu.

Če je FDP za svoj izstop iz vlade izkoristila težave s proračunom, potem je bila to le dobro preračunana poteza. Kajti v resnici se FDP zlasti z zunanjepolitično usmeritvijo vlade ni več strinjala in so se njeni vodilni predstavniki že dalj časa zavzemali za bolj prožno politiko napram vzhodnim deželam in posebej napram Vzhodni Nemčiji. V isto smer je šla SPD in s tem veliko pridobila na ugledu med nemškim prebivalstvom, kar so zlasti pokazale deželnozborske volitve v Porurju-Vestfaliji. Spričo tega razvoja bi nadaljnje sodelovanje v vladi, ki še vztraja pri svoji nepopustljivi „nemški politiki", za FDP pomenila nevarno hipoteko, zato je raje še pravočasno zapustila vladno ladjo, preden se je le-ta začela potapljati.

Kakšna bo rešitev iz te krize, trenutno še ni jasno. Govora ni le o novem kanclerju, marveč tudi o novih volitvah. Predvsem pa je veliko slišati o najrazličnejših kombinacijah za novo vladno koalicijo.

Dvajsetletnica ustanovitve UNESCO

Pred dvajsetimi leti je bila ustanovljena organizacija Združenih narodov za prosveto, znanost in kulturo, splošno znana pod kratico UNESCO. S svojim delom je začela, ko je 4. novembra 1946 prvih dvajset držav-članic podpisalo pristopne izjave. V naslednjih letih se je število včlanjenih držav hitro večalo; leta 1955, ko so Združeni narodi slavili svoj desetletni jubilej, je imela UNESCO že 74 rednih ter 4 asociirane člane, danes ob 20-letnici UNESCO pa je v tej organizaciji združenih že daleč nad sto držav iz vseh predelov sveta.

Ob ustanovitvi si je UNESCO zastavila visoke cilje, med katerimi je gotovo najvažnejši ta, da hoče s pospeševanjem sodelovanja med narodi potom vzgoje, znanosti in kulture prispevati k utrditvi miru in splošne varnosti, hkrati pa širiti spoštovanje do pravičnosti in zakonitosti ter človečanskih pravic in temeljnih svoboščin ne glede na raso, spol, jezik ali veroizpoved.

V tej službi utrjevanja medsebojnega spoznavanja in razumevanja med narodi je UNESCO v dvajsetih letih svojega obstoja opravila ogromno delo. V veliki večini evropskih dežel sadovi tega dela za povprečnega človeka morda niso tako vidni, toda narodi Afrike, Azije in Latinske Amerike srečavajo te sadove takorekoč v vsakdanjem življenju. Kajti v prvi vrsti je delo namenjeno deželam v razvoju, kjer so mnogi milijoni ljudi šele po zaslugi UNESCO stopili na pot omike, prosvete, pismenosti in kulture.

Spričo uspehov, ki jih je dosegla UNESCO pri svojem dvajsetletnem delu, je ob njenem jubileju samo želeti, da bi bila v bodoče deležna še večje podpore, da bi lahko še več napravila v korist kulturnega dviga človeštva, s tem pa tudi za razumevanje, strpnost in prijateljstvo med narodi.

Ugled Amerike nevarno upada

Če je bil potreben še kakšen dokaz, da ugled Amerike v mednarodni javnosti nevarno upada, potem se je predsednik Johnson lahko na lastne oči prepričal o tem v deželah, ki jih je obiskal neposredno pred in po konferenci v Manili, kjer je s predstavniki zavezniških držav razpravljal o nadaljevanju vojne v Vietnamu. Tudi najbolj svečani sprejemi, ki so jih vlade teh dežel pripravile ameriškemu predsedniku, namreč niso mogli prikriti dejstva, da ljudje širom po svetu obsojajo ameriško vmešavanje v notranje zadeve vietnamskega ljudstva ter zahtevajo takojšnjo ukinitev vojaških akcij in umik vseh tujih čet iz Vietnama.

V vseh deželah je predsednik Johnson med svojem potovanjem poleg uradnih sprejemov doživel tudi množične demonstracije, pri katerih je lahko sam videl in slišal, kako ljudstvo misli o »miroljubni« politiki Amerike. Teh izrazov ljudske volje tudi nasilje policije ni moglo zatreti, niti jih niso preglušili streli, pod katerimi so obležali na cesti številni demonstranti. S kakšnimi vtisi se je spričo takih dogodkov vrnil Johnson v Washington, ni treba dolgo ugibati, zlasti ko je svoje razočaranje skušal prikriti s tem, da se je v svojih govorih posluževal novih groženj na račun vseh tistih, ki se ne bi hoteli ukloniti ameriški politiki.

Da je Amerika zgubila na svojem ugledu, pa je pokazalo tudi povpraševanje v zahodnoevropskih državah, kjer se je v tem smislu izreklo 85 odstotkov vprašanih.

Še dolga pogajanja
za vstop Avstrije v EGS

Vicekancler in trgovinski minister dr. Bock biva te dni v Bruslju, kjer potekajo zadnje priprave za nov mandat o pogajanjih med Avstrijo in Evropsko gospodarsko skupnostjo. Točna navodila za nadaljnja pogajanja naj bi bila izdelana do 24. novembra, potem pa je treba — kakor je izjavil dr. Bock — računati s tem, da bodo pogajanja trajala še šest do osem mesecev.

S tem so se prizadevanja Avstrije, da bi dosegla sporazum z EGS, ponovno zavlekla vsaj za eno leto, kajti po dosedanjih izkušnjah z zaključkom pogajanj oziroma podpisom sporazuma tudi v najboljšem primeru ni računati pred letom 1968. Poleg tega pa je treba upoštevati tudi dejstvo, da nekatere države članice EGS — med njimi zlasti Italija in Francija — slej ko prej nasprotujejo takemu aranžmaju z Avstrijo.

PRIHODNJE LETO V AUSCHWITZU:

Spomenik za 4 milijone ljudi
umorjenih v nacističnem taborišču smrti

V Beogradu je imel pred dnevi svoje zasedanje glavni odbor mednarodnega komiteja bivših jetnikov iz nacističnega taborišča smrti Auschwitz. V tej mednarodni organizaciji, ki so jo leta 1952 ustanovili preživeli taboriščniki, so združene organizacije bivših političnih internirancev iz 16 držav. Glavni cilji komiteja pa so boj za mir in proti ponovnemu oživljanju nacizma, preganjanje in kaznovanje nacističnih vojnih zločincev ter zaščita moralnih in materialnih interesov nekdanjih internirancev.

Zato je povsem razumljivo, da so na zasedanju mednarodnega komiteja v Beogradu z veliko zaskrbljenostjo razpravljali o zadnjih dogodkih v Avstriji, kjer ne gre le za očitne pojave zopetnega oživljanja nacistične miselnosti, marveč je prišlo tudi do nerazumljivih razsodb proti nekdanjim nacističnim zločincem, razsodb, ki so močno vznemirile vso mednarodno demokratično javnost, hkrati pa prizadele hud udarec ugledu naše države v svetu.

Posebno obširno pa se je odbor mednarodnega komiteja bivših jetnikov nacističnega taborišča Auschwitz bavil s pripravami za odkritje spomenika žrtvam tega taborišča. V Auschwitzu so nacistični zločinci umorili okoli štiri milijone nedolžnih ljudi, pripadnikov skoraj vseh evropskih narodov. Le-tem bodo na kraju, kjer je bilo nekdaj zloglasno taborišče smrti, meseca maja prihodnjega leta odkrili monumentalen spomenik, ki bo tudi bodoče rodove spominjal na strašne zločine nemških nacistov in njihovih sodelavcev.

Italijanski socialisti so se združili

V obliki velike manifestacije, katere se je udeležilo okoli 15.000 ljudi iz vseh predelov Italije ter veliko število predstavnikov socialističnih strank iz mnogih drugih držav, je v Rimu potekal ustanovni kongres združene socialistične stranke Italije, v katero sta se združili socialistična in socialdemokratska stranka. Nova stranka šteje kakih 700.000 članov, vendar pri volitvah lahko računa na podporo 6 milijonov volivcev, tako da je po svoji moči in svojem vplivu tretja najmočnejša politična skupina Italije, ki bo lahko v veliki meri vplivala na bodoči razvoj italijanske notranje in seveda tudi zunanje politične usmeritve.

Za prvega predsednika nove združene stranke je bil na kongresu izvoljen dosedanji predsednik socialistične stranke Pietro Nenni, ki je v svojem govoru orisal bodočo politiko stranke. Dejal je, da hoče nova stranka služiti vsem delavcem in celemu italijanskemu narodu, zato sprejema sodelovanje vseh demokratičnih sil v širokih prizadevanjih za konsolidacijo, demokratični napredek ter reformo ustavnega in gospodarskega reda. Svoja politična načela želi nova stranka prilagoditi času in zbirati v svojih vrstah vse tokove, ki imajo za cilj socialistično družbo, temelječo na svobodi in demokraciji.

V političnih krogih združitev obeh socialističnih strank živahno komentirajo. Medtem ko se mnenja o novi usmeritvi italijanskih socialistov delijo (eni pravijo, da pomeni združitev korak na desno, drugi sodijo da bo šla vladna politika pod vplivom socialističnih ministrov na levo), pa so si vsi edini v prepričanju, da je z združitvijo nastala nova sila v italijanskem političnem življenju, ki utegne imeti dalekosežne posledice tako v politiki sedanje vlade levega centra kot tudi v bodočem razvoju delavskega gibanja Italije.

Z ZBOROVANJ SKUPNOSTI JUŽNOKOROŠKIH KMETOV:

Južnokoroški kmetje hočemo svoje koristi zastopati sami!

V dneh pred nedeljskimi volitvami v krajevne kmečke odbore, v okrajne kmečke zbornice in v Kmetijsko zbornico za Koroško je imela Skupnost južnokoroških kmetov vrsto večjih zborovanj in krajevnih kmečkih sestankov po občinah in vaseh koroškega dvojezičnega ozemlja. Sestanki so bili zelo dobro obiskani, izvajanja govornikov iz vrst njenih kandidatov za kmetijsko zbornico, za okrajne kmečke zbornice in za kmečke odbore in iz vrst predstavnikov naših kmečkih organizacij pa so bila deležna splošnega zanimanja in odobravanja. Iz njihovih izvajanj povzemamo naslednje glavne misli.

Čas, v katerem kmečki ljudje živimo, je zelo resen in zahteva od nas vseh več skupne volje in skupnega dela, kakor kedaj koli prej. Kmetija in kmečka družina potrebujeta vedno več denarja za nabavo in vzdrževanje strojev in orodja, ker drugače dela na kmetiji ne zmoremo več. Več denarja kot v preteklosti pa potrebujemo tudi za popravila in potrebne preureditve kmetijskih poslopij, predvsem pa za šolanje otrok.

Živimo v obdobju kmetijstva, ki zahteva dalekosežnih sprememb v našem gospodarskem gledanju in kmetovanju, kakor jih še ni zahtevalo nobeno obdobje poprej. Večje potrebe po denarju zahtevajo večjo donosnost kmetovanja, skrčeno število ljudi za delo po kmetijah zahteva poenostavitev proizvodnje, draginja strojev in poslopij pa zahteva specializacijo naših kmetij.

Vse te probleme skušamo reševati odgovarjajoče velikosti naših kmetij, eni z gospodarsko preusmeritvijo kmetovanja, da si zmanjšajo potrebo po strojih, da lažje obvladajo delo in da kmetovanje več donaša, drugi z delom v obrtnih, gradbenih in industrijskih podjetjih ob istočasnem upravljanju svojih malih kmetij, tretji pa potom udeležbe na turizmu z oddajanjem sob in z neposredno prodajo svojih pridelkov. Vse to je prav in potrebno, toda eno je gotovo:

Ne puščajmo iz rok zemlje

in držimo v svojem kmetovanju korak s časom in razvojem, ker še ne vemo, kaj bo industriji prinesla bodočnost, bo v razvoju evropske integracije šibkejši vsebolj podlegajo močnejšim, zaostajajoči pa naprednim, in ko na drugi strani vemo, da število ljudi v svetu stalno narašča in da hoče imeti vedno več kruha, mesa in mleka.

●

Tako se pred volitvami v kmetijsko zbornico kmečki ljudje znajdemo v potrebi skupnega prizadevanja

- za ohranitev zemlje v naših rokah,
- za boljšo produktivnost našega dela potom organiziranega prehoda na specializacijo naše kmečke proizvodnje,
- za učinkovitejše uveljavljanje s svojimi pridelki na trgu in za večjo moč proti diktatu industrije in trgovine pri cenah blaga.

Pri tem nam je jasno, da ne moremo pričakovati nobenega ukrepa in nobene pomoči od zgoraj, če ne bomo od spodaj navzgor — v soseščini, na vasi, v občini in v okraju — našli pot skupnih prizadevanj, če ne bomo skupno stopili na pot specializacije za zmanjšanje potreb po investicijah, če ne bomo na tej poti poenotili in kvalitetno zboljšali svoje pridelke in če ne bomo prevzeli ponudbo blaga v svoje roke, da ne bo treba vsakomur posebej mešetariti zanj. Primer Južnokoroškega krožka za zrejo in pitanje prašičev je prvi primer takih skupnih prizadevanj, slediti pa mu jih mora še več.

Potrebujemo močno in enotno kmečko zastopstvo

Prav iz teh spoznanj potrebujemo južnokoroški kmetje močno in enotno zastopstvo in sicer ne le v krajevnih kmečkih odborih, marveč predvsem v okrajnih kmečkih zbornicah in v Kmetijski zbornici za Koroško. Po teh ustanovah je dosti tudi od nas plačanih uslužbencev, ki so dolžni, da nam pomagajo z nasveti in s posredovanjem pomoči iz sredstev „zelenega načrta". Ta sredstva se večajo iz leta v leto, zato mora biti tudi na južnem Koroškem pomoč kmečkemu prebivalstvu, ki je je krvavo potrebno, iz leta v leto večja. Doslej smo bili za to pomoč prikrajšani, ker je bilo zastopstvo južnokoroških kmetov v kmetijski zbornici in v okrajnih kmečkih zborih prešibko.

Na južnem Koroškem je ena tretjina koroških kmetij

Dvojezično ozemlje, to je južna Koroška, ima eno tretjino koroških kmetij. Zaradi tega ji od 24 izvoljenih zastopnikov v kmetijski zbornici pripada 8 zastopnikov. Takega števila zastopnikov pa v povojnih letih nikoli še ni imela.

Take zapostavljenosti kmečkega prebivalstva južne Koroške v kmetijski zbornici je kriva premoč Kärntner Bauernbunda, ki ga je doslej volila tudi večina južnokoroških kmetov, katerega zastopniki pa se za potrebe južnokoroškega prebivalstva v kmetijski zbornici niso zavzemali.

Na kandidatni listi Bauernbunda ni južnokoroških kmetov na izglednem mestu

Za volitve v nedeljo 6. novembra Kärntner Bauernbund nima na svoji kandidatni listi na izglednem mestu nobenega kandidata iz sodnih okrajev Pliberk, Dobrla vas, Železna Kapla, Borovlje, Rožek in Beljak ter z Gur, kjer pa živi ena četrtina koroških kmečkih volivcev. Kandidatov, ki bi imeli izgled, da bodo izvoljeni, iz teh krajev tudi nimata Freiheitliche Bauernschaft in Allgemeiner Bauernverband.

Če 6. novembra z glasovnico in z glasom za njene kandidate ne okrepimo Skupnosti južnokoroških kmetov, potem

- v kmetijski zbornici ne bo ustreznega zastopstva južnokoroških kmetov,
- bodo šli denarji za pospeševanje kmetijstva spet le v prid severnim predelom dežele, mi pa bomo še naprej tavali v zaostalosti in v negotovosti za naše kmetije,
- ob vsem pa ne bomo imeli niti pravice, da se pritožujemo.

Zato pri nedeljskih volitvah velja:

Na južnem Koroškem nobenega glasu za Bauernbund

za Freiheitliche Bauernschaft in za Allgemeiner Bauernverband, zato pa vse glasove za kandidate iz naše srede, iz naših krajev in našega prepričanja. Kakor na vasi skupaj živimo, delamo in premagujemo svoje težave, dajmo vsak svoj glas za krajevni kmečki odbor, za okrajno kmečko zbornico in za kmetijsko zbornico ljudem našega zaupanja, kandidatom iz naše srede.

Kandidati Skupnosti južnokoroških kmetov bodo zaupanje, ki ga jim bomo pri nedeljskih volitvah izkazali, vračali z zvestobo in z vztrajnim delom, pri čemer ne bodo delali nobene razlike, ne med kmetom in delavcem-kmetom in tudi ne med slovensko govorečim in nemško govorečim kmetom in sosedom. V boljši povezanosti kot doslej se bomo potem lahko uspešneje združili v skupnih gospodarskih ciljih, kakor jih zahteva čas, in kar je bistveno: nastop južnokoroških kmetov v kmetijski zbornici bo v sodelovanju z vsemi pravimi demokrati dosegel tisto veljavo, ki jo zasluži, katere pa mu Bauernbund doslej ni privoščil in za katero nas hoče tudi v prihodnjih petih letih prikrajšati.

Glas za Skupnost južnokoroških kmetov je torej glas za to, da bodo naše vasi, občine in doline iz sence splošnega napredka v deželi, iz sence splošne blaginje v državi in iz sence razvoja lepše bodočnosti v Evropi po naših zastopnikih v kmetijski zbornici stopile na svetlo in da bodo pri mizi kmečkega poklicnega zastopstva Koroške deležne pravičnega deleža pomoči, ne pa samo drobtin, ki so jih doslej na tej mizi puščali zastopniki Bauernbunda.

Zato pri volitvah v nedeljo velja:

Volili bomo Skupnost južnokoroških kmetov - listo 4

ker bomo tako glasovali proti

- **zapostavljanju koristi južnokoroških kmetov ter**
- **proti premoči Bauernbunda v kmetijski zbornici in v okrajnih kmečkih zbornicah.**

za močnejše zastopstvo iz naših krajev ter za demokratizacijo kmetijske zbornice in njenega dela.

Gradbeni škandal in ÖVP

Prah, ki so ga tekom zadnjih 14 dni dvignila v avstrijski javnosti poročila o škandalih, ki so bili odkriti in v katera je zapletena čedalje daljša vrsta gradbenih podjetij in uslužbencev gradbenih oddelkov zvezne vlade in deželnih vlad, je bil upravičen. Jeza vsakega državljana je razumljiva iz dveh razlogov:

- *prvič so javni uslužbenci in lastniki gradbenih podjetij, proti katerim tečejo preiskave, po svoje manipulirali z denarji avstrijskih davkoplačevalcev, med katere sodimo v državi vsi, ki delamo in zaslužimo;*
- *drugič pa zaradi tega, ker so prav lastniki teh podjetij neodgovorno navijali cene svojih gradbenih storitev, kar je že mejilo na pospeševanje inflacije šilinga.*

Jeza preprostega državljana pa se mora ob vsem tem še stopnjevati, ko zve, da so za karteliranje cen za gradbene storitve, morebiti pa tudi za podkupovanje pristojnih uradnikov že nekaj let sem vedeli merodajni krogi dunajske vlade, da pa proti temu do pred tedna dni v bistvu niso nič ukrenili. Na koga torej pade pri teh škandalih največja odgovornost?

To vprašanje je utemeljeno in je na mestu zlasti zaradi tega, ker je na kongresu ÖVP koncem minulega tedna njen finančni referent, bivši minister Graf ugotavljal »da so finance stranke v redu« in da je »vsak očitek« na ta račun »odveč«.

Kolikor je doslej znano, so vsi škandali povezani z državno upravo cest, ki je imela od parlamenta preko vlade polnomočje za oddajo gradenj na cestah. Ta uprava je bila do letos pomladi podrejena ministrstvu za trgovino in obnovo, ki mu je nad 10 let načeljeval sedanji vicekancler dr. Bock. Od aprila naprej pa je neposredni vrhovni šef državne uprave cest sedanji minister za gradnje dr. Kotzina.

Gradbeni strokovnjaki so že dalj časa, že več let opozarjali, da na področju oddaje in izvedbe cestnih gradenj v državi nekaj ni v redu. Zato je prišlo pozneje tudi do osnutka odredbe, po kateri bi dobila država oz. pristojno ministrstvo možnost za bolj temeljito kontrolo pri oddajanju in nadziranju cestnih gradenj. Uveljavitvi takega osnutka se je med prvimi uprl pristojni minister, sedanji vicekancler dr. Bock, ne da bi ga zato stranka, ki jo je v vladi zastopal, zaradi tega pokarala ali pa poklicala na odgovornost. Zato so se latsniki gradbenih podjetij in pristojni uradniki lahko še bolj brezskrbno posluževali stare prakse »ena roka umije drugo«, zato so gradbena podjetja lahko še bolj navijala cene za svoje storitve. Koliko od njihovih višjih dohodkov je zaradi tega po skrivnih poteh romalo v strankino blagajno ÖVP, javnost nikoli ne bo zvedela, kakor tudi ni zvedela takrat, ko so bili odkriti drugi škandali, s katerimi je bila ÖVP očitno povezana.

Preostane le še vprašanje, zakaj je nova bomba korupcijskih afer, v katere je posredno ali neposredno — to je končno vseeno — vključena ÖVP, »počila« šele sedaj in zakaj ne že prej. Odgovor je dokaj enostaven. Notranje ministrstvo je po svoji gospodarski policiji stopilo tem škandalom na sled že leta 1964, pri čemer je imelo seveda svoje težave z ministrstvom dr. Bocka. Treba je bilo še nadaljnji dve leti časa, da se je »vrč«, ki je medtem pridno »hodil k vodnjaku, razbil«.

Prav škandal, ki je stopil sedaj v ospredje javnega zanimanja, kaže resnično podobo ÖVP ter njenih zvez, ki jo tvorijo in med katerimi je tudi Bauernbund: na eni strani za gospodarsko štabilizacijo po podražitvi bencina in železnice zahteva od malih ljudi, od delavcev in kmetov »nove žrtve« v obliki podražitve kruha in mleka ter poštnin in telefona, po drugi pa je docela brezbrižna, kaj javnost misli, ko sliši, da gre škoda, ki jo je država utrpela vsled podkupovanja in karteliranja v gradbeništvu, v stotine milijonov šilingov. Takim maniram se končno tudi ne moremo čuditi, saj ÖVP vedno protežira le »svoje«, veletrgovino, industrijo in zemljiške veleposestnike, pri čemer ji je vse eno, če to dela legalno ali ilegalno.

PO ŠIROKEM SVETU

NEW YORK. — Varnostni svet je priporočil glavni skupščini OZN, naj generalnemu sekretarju U Tantu podaljša mandat do konca letošnjega zasedanja, to je do 20. decembra.

OSLO. — Norveški zunanji minister John Lyng je med razpravo v parlamentu govoril tudi o vprašanju Nemčije. Dejal je, da Norveška priznava sedanjo mejo na Odri in Nisi kot poljsko zahodno mejo. Hkrati je norveški zunanji minister izjavil, da bi bilo treba s posebnim sporazumom preprečiti, da bi Zahodna Nemčija proizvajala jedrsko orožje.

RIM. — Organizacija OZN za prehrano in kmetijstvo (FAO) je ustanovila posebno komisijo, ki ima nalogo, da deželam v razvoju pomaga pri graditvi prehrambene industrije. V komisiji so predstavniki 20 držav.

ATENE. — V zahodni Grčiji je prišlo zadnjo soboto zjutraj do potresa, ki je v okolici jezera Amvrakias, severozahodno od Aten, uničil ali poškodoval več kot 1300 hiš, tako da je 5000 prebivalcev ostalo brez strehe.

ALŽIR. — Alžirski revolucionarni svet je določil, da bodo 5. februarja prihodnjega leta prve občinske volitve v Alžiriji. Še pred volitvami pa nameravajo izvesti obsežno komunalno reformo, o kateri vlada že dolgo razpravlja in sestavlja ustrezni zakonski predlog.

GRACANICA. — Pri Olovu na cesti Sarajevo—Tuzla se je prejšnji teden ponesrečil avtobus, v katerem je bilo 40 učencev osnovne šole iz Gračanice, ki so se vračali z izleta. Avtobus z učenci je zadel ob neki vojaški tovornjak in zdrsel v 60 metrov globok prepad. Pri nesreči so zgubili življenje učiteljica, dva učenca ter neka neznana potnica, medtem ko je bilo 15 učencev težko in 24 učencev lažje poškodovanih.

PEKING. — Na Kitajskem so minuli teden izvedli že četrto jedrsko eksplozijo, in sicer tokrat s pomočjo darigiranega izstrelka, ki je bil opremljen z atomsko glavo. Medtem ko so poskus na Kitajskem proslavili kot „veliko zmago", so ga v mednarodni javnosti splošno obsodili. Generalni sekretar OZN U Tant je v tej zvezi izrazil obžalovanje zlasti spričo dejstva, da je Kitajska izvedla jedrski poskus ravno v trenutku, ko je 30 držav predložilo glavni skupščini svetovne organizacije osnutek resolucije, s katero obsajajo vse tiste, ki se zoperstavljajo skleniti mednarodni sporazum za prepoved širjenja jedrskega orožja.

NEW YORK. — Glavna skupščina OZN je sklenila odvzeti mandat Južni Afriki glede upravljanja Jugozahodne Afrike. Ta mandat je dobila Južna Afrika še od svoječasnega društva narodov, vendar je postala njena uprava vedno bolj sporna spričo rasistične politike, ki jo uveljavlja južnoafriška vlada, zaradi česar je skupina afriških dežel zahtevala, da mora OZN mandat odvzeti. Po sedanjem sklepu bo v bodoče za Jugozahodno Afriko neposredno odgovorna OZN, ki pa bo morala svoj sklep šele uveljaviti nasproti južnoafriški vladi, katera pravi, da se mandatu noče odpovedati ter se bo „odločno in trdno postavila po robu slehernemu poskusu, da bi ji odvzeli posesti v Jugozahodni Afriki".

MADRID. — Okoli 2000 študentov je v Barceloni praznovalo „nacionalni dan boja proti teptanju svobode". Zborovanja so se udeležili tudi profesorji, umetniki, tehniki, zdravniki, odvetniki in katoliški duhovniki. Udeleženci so se zavzeli za demokratično Španijo.

MOSKVA. — Predsednik sovjetske vlade Aleksej Kosigin bo uradno obiskal Francijo letos decembra, medtem ko bosta predsednik prezidija vrhovnega sovjeta Nikolaj Podgorni in generalni sekretar CK KP Sovjetske zveze Leonid Brežnjev potovala v Francijo šele prihodnje leto. Sovjetske državnike je na obisk v Francijo povabil predsednik de Gaulle, ko je meseca junija bival v Sovjetski zvezi.

LIZBONA. — Na zasedanju ministrskega sveta dežel članic EFTA v Lizboni je bilo poudarjeno, da končni cilj te organizacije ni samo vstop v EGS, marveč tudi razvijanje trgovinske izmenjave in gospodarskega sodelovanja z vsemi evropskimi državami. Temu namenu služijo tudi razgovori, ki se že več mesecev odvijajo med EFTA ter Jugoslavijo in katerim v krogih EFTA pripisujejo veliko važnost, ker ima Jugoslavija poseben vpliv na vzhodnoevropske dežele. Na lizbonskem sestanku so se sporazumeli, da bodo o odnosih med EFTA in Jugoslavijo razpravljali na prihodnjem zasedanju ministrskega sveta EFTEA, ki bo prihodnje leto meseca marca.

NEW YORK. — Ekonomsko-socialni odbor OZN razpravlja o resoluciji, s katero nameravajo Združeni narodi proglasiti leto 1967 za leto mednarodnega turizma pod geslom „Turizem — potni list za mir". Med predlagatelji te resolucije je tudi Jugoslavija, katere predstavnik dr. Joža Vilfan je v razpravi opozoril na veliki pomen, ki ga ima razvijanje turizma za izboljšanje prijateljskih stikov med državami, za večje razumevanje in dobre sosedske odnose. Povedal je, da bo Jugoslavija v letu mednarodnega turizma odpravila vizume za vse države.

CAPE KENNEDY. — V Ameriki so izstrelili umetni satelit, ki bo kot prvi v komercialne namene služil za poštne zveze preko Pacifika, Severne Amerike in Evrope. Satelit se imenuje „Zgodnja ptica 2" in bo vzdrževal telekomunikacijske zveze med 54 državami. Če se bo poskus posrečil, bo mogoče gledati neposredne televizijske prenose od Tokia do Rima.

MOSKVA. — Od 25. oktobra dalje obkroža Luno kot tretji umetni satelit sovjetska avtomatska postaja „Luna-12". Svojo „delovno fazo" je ta satelit začel z oddajanjem slik, ki jih je posnel iz oddaljenosti najmanj 100 in največ 1740 km.

NEW YORK. — Glavna skupščina OZN je pozvala vse države na svetu, naj ukrenejo vse potrebno, da bi se končala rasna diskriminacija. Hkrati je sklenila, da bo 21. marec odslej mednarodni dan za odpravo rasne diskriminacije.

LONDON. — Anglija in Sovjetska zveza sta se sporazumeli o izmenjavi televizijskih oddaj. Do prvega sodelovanja obeh držav bo prišlo prihodnje leto, ko bo devet držav (Anglija, Sovjetska zveza, Amerika, Japonska, Avstralija, Indija, Poljska, Kanada in Mehika) pripravilo skupno oddajo pod naslovom („V 120 minutah okoli sveta".

OTROK IN UČENJE:

Kontrola staršev

Med činitelji, ki vplivajo na otrokovo delavnost in vztrajnost pri učenju, je zelo pomembna tudi kontrola staršev, njihovo skrbno spremljanje otrokovega napredovanja. Če je že med odraslimi mnogo takih, ki jim je potrebna kontrola, ker je njihova delavnost brez nje nestalna in neenakomerna, potem velja to še toliko bolj za otroke. Ti so še bolj podvrženi razpoloženju, njihove delovne navade še niso izoblikovane, njihova volja še ni dovolj močna in vztrajna. Otrok nam lahko zatrdno obljubi, da se bo odslej učil bolj vestno in vztrajno, vendar bo njegova obljuba držala malo časa.

Če bi torej prepustili otroka sebi ter ne bi spremljali in kontrolirali njegovega učenja ter ga spodbujali, lahko računamo v večini primerov na upadanje učnih uspehov, v določenih obdobjih pa bomo doživeli tudi še hujša razočaranja.

Spremljanje in kontrola staršev se ne moreta omejiti le na domače učenje oziroma izpolnjevanje domačih nalog, pač pa morata obsegati tudi celotno šolsko delo. V obeh primerih se mora prav v tem odražati skrbnost in odgovornost za otroka, ki jo starši sicer delijo s šolo, ne morejo pa je prevaliti samo na njena ramena.

Oblike spremljanja in kontrole otrokovega učenja so različne in se morajo spreminjati glede na otrokovo starost in zrelost. Prav gotovo potrebuje prvošolček veliko pomoči staršev, sa je začetek šolanja hkrati začetek povsem nove dobe v njegovem življenju. Starši in učitelji ga morajo šele navajati na redno in vestno učenje, na to novo vsakdanje delo. Starši mu morajo stati ob strani pri domačem učenju, mu pomagati in svetovati ter redno kontrolirati njegove domače naloge. Zelo važno je, da ga hrabrijo, kadar naleti pri učenju na težave, da krepijo njegovo vztrajnost in zaupanje v lastne moči. Ta začetna nebogljenost in nesamostojnost se le počasi in postopno umika vedno večji samostojnosti, vztrajnosti in vestnosti pri učenju, pri čemer imajo odločilno vlogo ne le otrokove osebnostne lastnosti, pač pa predvsem pravilna vzgoja.

Neposredna vsakodnevna kontrola (pregled domačih nalog, spraševanje in podobno), ki je nujna v začetku osnovnega šolanja, postaja z otrokovim zorenjem čedalje manj utemeljena in uporabljamo njene oblike vedno redkeje. Nadomestiti pa jih moramo postopno z oblikami posredne kontrole (razgovor z otrokom o šolskem delu in učnih uspehih, pogovor z učiteljem in podobno). Pravilna kontrola mora namreč razvijati in krepiti otrokovo samostojnost in ga navajati na samokontrolo, na to, da si bo sam postavljal zahteve, da bo sam preverjal vsako svojo domačo nalogo in da bo tudi postal sam sebi strog sodnik.

Smotrna kontrola navaja otroka, da se opira vedno bolj na lastne sile, da premaguje svojo lenobo in lagodnost, da ne zanemarja svojih osnovnih dolžnosti, ampak jih vedno opravlja v redu. Preudarni starši budno spremljajo otrokovo napredovanje, pri odmerjanju svoje kontrolne vloge niti ne precenjujejo niti ne podcenjujejo otrokove zrelosti, nikoli pa ga povsem ne prepustijo sebi, ker bi to tudi otrok občutil kot ravnodušnost in brezbrižnost staršev do njegovega učenja.

UNESCO rešuje kulturne spomenike

Med številne dejavnosti, ki jih v službi človeštva opravlja organizacija Združenih narodov za prosveto, znanost in kulturo, spada tudi njeno prizadevanje za ohranitev kulturnih spomenikov. Spomnimo se le njene vloge, ki jo igra pri očuvanju nenadomestljivih staroegipčanskih spomenikov v dolini Nila, kjer so v teku obsežna dela za rešitev templjev, katerih prejšnja mesta bo po zajezitvi Nila zalila voda. Letos pa so se na sedežu UNESCO v Parizu umetnostni zgodovinarji in arheologi posvetovali o novi veliki nalogi — ponovnem sestavljanju in obnavljanju razkosanih umetniških del.

V kategorijo razkosanih umetniških del sodijo dve vrsti umetnin: prva so predmeti, ki so poškodovani in katerih sestavni deli še vedno obstoje in jih je mogoče sestaviti; v drugi skupini pa so tista umetniška dela, ki so bila ustvarjena kot kompozicije, torej iz več samostojnih elementov, od katerih je vsak zase umetniška celota (serije gobelinov, ilustrirani rokopisi in podobno).

Razkosana umetniška dela je mogoče najti povsod po svetu. Klasičen primer v tej kategoriji je nedvomno Partenon, svetišče boginje Atene na atenski Akropoli, sezidano med leti 447 in 438 pred našim štetjem; njegovi deli se danes nahajajo po muzejih širom po svetu. Takšnih primerov pa je še mnogo več, saj se po različnih muzejih sveta nahajajo na primer tudi posamezni elementi egiptovskih svetišč, asirskih in sasanidskih palač, kitajskih reliefov, hebrejskih rokopisov, mehiške skulpture in podobno. Čeprav so ostali nepoškodovani, ti deli nimajo več duhovne, estetske in stilske vrednosti, ker niso sestavljeni v prvotno celoto.

Na sestanku UNESCO so navedli tudi primer rekonstrukcije gradov Montal in Saint-Cere iz jugozahodne Francije, ki so bili že dvakrat razprodani in dvakrat raznešeni na vse strani sveta. Kasneje je gradova kupil bogat mecen in ju s potrpežljivim zbiranjem in seveda velipimi stroški obnovil v prejšnjem sijaju.

Da bi v bodoče obnavljanju zgodovinskih in umetniških spomenikov lahko posvetili več pozornosti, so na sestanku v Parizu predlagali, naj bi muzeji in ustanove, ki se bavijo s podobnim delom, sestavili inventarje razkosanih del. Na podlagi teh inventarjev bi se muzeji lahko dogovorili za skupno akcijo, to je za obnavljanje del v njihovi celoti. Hkrati pa so na sestanku tudi priporočili, naj bi države članicen UNESCO sprejele predpise, ki bi prepovedali nadaljnje razkosavanje umetniških in zgodovinskih del.

Zmaga Celovčanov

na mednarodnem tekmovanju pevskih zborov

V Gorici je bilo zadnjo soboto in nedeljo tradicionalno mednarodno tekmovanje pevskih zborov, ki ga vsako leto prireja pevsko društvo „Seghizzi". Sodelovalo je skupno 33 zborov iz Italije, Slovenije in Koroške, ki so nastopili v štirih kategorijah.

Koroško sta zastopala slovenski zbor „Gallus" in celovški ljudski zbor (Volkschor Klagenfurt), kateri je zabeležil tudi izredno lep uspeh, saj si je kar v dveh kategorijah osvojil prvo mesto, namreč v tako imenovani polifonski skupini ter v folklorni skupini.

Iz Slovenije so sodelovali zbori „France Prešeren" iz Kranja, „Lira" iz Kamnika, „Srečko Kosovel" iz Ajdovščine in „DPD Svoboda" iz Ptuja, medtem ko sta tržaške Slovence zastopala zbora „Jacobus Gallus" in „Prosek-Kontovel".

KULTURNA IZMENJAVA KOROŠKA-SLOVENIJA:

Prodoren uspeh v Ljubljani

sta doživela zbor in orkester iz Celovca

Po nedavnem gostovanju simfoničnega orkestra RTV Ljubljana v celovškem Domu glasbe, kjer so slovenski umetniki pod vodstvom dirigenta Sama Hubada prikazali vrhunsko raven glasbene umetnosti, sta prejšnji teden obiskala Ljubljano celovški komorni orkester in pevski zbor radia Celovec. V filharmonični dvorani so se celovški godbeniki in pevci predstavili razvajeni publiki, katero pa so s svojim izvajanjem kljub temu izredno navdušili, o čemer je pričal aplavz, kakršnega je celo v Ljubljani le redko slišati.

Štirnajstčlanski komorni orkester, sestavljen iz članov deželnega simfoničnega orkestra, je vodil Norbert Artner, mešani pevski zbor, ki je v bistvu predstavljal izbor znanega ansambla celovških madrigalistov, pa dr. Günther Mittergradnegger. Spored obeh ansamblov je obsegal dela starih in novejših avtorjev ter je treba priznati, da sta se tako orkester kot tudi zbor za svoje gostovanje v Ljubljani zelo dobro pripravila. To izhaja tudi iz poročil, ki jih je o nastopu objaval ljubljanski tisk, ki ugotavlja, da je bilo gostovanje celovških umetnikov »zanimiva in poučna poživitev« ljubljanskega koncertnega življenja.

Ob lepem uspehu, ki so ga pred nedavnim dosegli Ljubljančani v Celovcu in zdaj še Celovčani v Ljubljani, je samo želeti, da bi se ta izmenjava še nadaljevala — v korist medsebojnega spoznavanja in razumevanja dveh sosednih narodov.

Abeceda za afriške jezike

Po naročilu UNESCO je mednarodna skupina jezikoslovcev izdelala enotno, iz latinice sestavljeno abecedo za šest zahodnoafriških jezikov, ki jih govorijo narodnostne skupine v sedmih deželah »črnega« kontinenta.

Abeceda, ki jo sestavlja šestnajst črk, se le neznatno razlikuje od načina pisanja evropskih jezikov. Po oceni jezikoslovcev je pisava velikega pomena za celotni razvoj vseh sedmih dežel, med drugim tudi zato, ker bo omogočila zapis obsežne, doslej le v ustnem izročilu ohranjene ljudske besedne tvornosti. Razen tega bodo po zaslugi nove abecede lahko uporabljali domačo govorico v osnovnošolskem pouku ter pri poučevanju odraslih, ki so večinoma še nepismeni.

Pri sestavljanju nove pisave so upoštevali predvsem dvoje okoliščin: abeceda mora biti takšna, da zajame vse glasove, ki so skupni tem jezikom; biti pa mora tudi dovolj preprosta, da prizadete dežele pri zapisovanju svojega ustnega izročila ne bodo imele tehničnih in finančnih težav. Zaradi svoje preprostosti zahteva nova abeceda le majhne spremembe tastatur na pisalnih in stavnih strojih v tiskarnah. Večino novih pismenk uporabljajo že nekaj let v Nigeriji in Nigru, kjer so jih delno uvedli tudi v šolske učbenike.

Mandigue je skupna oznaka za jezikovno skupino, ki jo sestavljajo: bambara (Mali), malinke (Mali, Gvineja in zahodna Senegalija), songhay (Mali in Niger), tamasheq (govorica Tuaregov), haussa (Nigerija in Niger), kanuri (Niger, Nigerija) in še peul, ki ga govori istoimensko ljudstvo, raztreseno po Senegaliji in severnem Kamerunu.

Z ustvaritvijo nove pisave za nekatera afriška ljudstva je UNESCO napravila spet nov važen korak naprej v boju proti nepismenosti na svetu.

Kulturne drobtine

● V nedeljo 6. novembra ob 14.30 uri popoldne bo v celovškem Domu glasbe gostoval mednarodno znani akademski pevski zbor „Tone Tomšič" iz Ljubljane, ki bo pod vodstvom svojega dirigenta Marka Muniha priredil koncert slovenskih umetnih in narodnih pesmi.

● Podobno kot med Koroško in Slovenijo se kulturna izmenjava začenja razvijati tudi med Gradiščansko in Hrvatsko. Na povabilo gradiščanske deželne vlade je trenutno v Železnem razstava hrvaškega slikarstva in plastike, ki nudi zanimiv pregled umetniškega ustvarjanja na Hrvatskem od začetka tega stoletja dalje. Sploh je to najobsežnejši prikaz hrvaške umetnosti, kar jih je bilo doslej v Avstriji.

● Slavni komorni orkester „I Musici di Roma", ki sodi med najboljše komorne orkestre sveta, bo danes zvečer gostoval v Celovcu, kjer bo imel koncert v veliki dvorani Doma glasbe. Na sporedu prireditve, ki bo gotovo edinstven užitek za ljubitelje glasbe, so dela Francesca Geminianija, Tommasa Albinonija, Antonia Vivaldija, Valentina Bucchija in Franka Martina.

● Na povabilo tržaške Glasbene matice je prejšnji teden gostoval v slovenskem Kulturnem domu v Trstu orkester Slovenske filharmonije, ki je pod vodstvom dirigenta Sama Hubada izvajal Srebotnjakovo „Kraško suito", Mendelssohnov koncert za violino in orkester (solist Dejan Bravničar) in Musorgskega „Slike z razstave" v Ravelovi instrumentaciji. V kratkem pa bo orkester tržaške Glasbene matice vrnil obisk z gostovanjem v Ljubljani.

● Minulo nedeljo so prenesli pozemske ostanke pokojnega slovenskega skladatelja Frana Venturinija na pokopališče v Boljunec, kjer so na pokojnikovi rojstni hiši ob tej priložnosti odkrili tudi spominsko ploščo.

● Prihodnje leto od maja do oktobra bo v bivši minoritski cerkvi Krems-Stein velika razstava „Gotika v Avstriji", za katero so priprave že zdaj v polnem teku.

● Švicarska televizija bo leta 1970 začela oddajati barvni program. Odločila se je za nemški PAL-sistem.

Aktualnejši pripisi k znanim temam

3

Danes se domala vsi strinjamo, da so odprte, liberalno zasnovane meje s sosedi blagor iz več ozirov, tudi iz narodnostnega, manjšinskega. Ob zahodni meji, kjer je ta sistem že bolj vpeljan, ima plodnejšo tradicijo, je taka vsakdanja konfrontacija pomagala izruvati že precej nacionalističnega plevela, tako da lahko govorimo že tudi o novi mentaliteti, ki ni več pripravljena pasivno prenašati šovinističnih pobalinstev. Tak je tudi primer, ko je deželni svet obmejne Furlanije-Julijske krajine pred meseci sprejel zakonski predlog osrednjemu parlamentu, da bi kazensko preganjali tiste, ki bi javno žalili tradicije, jezik in kulturo slovenske narodne manjšine v Italiji. Podobna, v tolikšnem obsegu mejna ureditev z našo severno sosedo je sicer novejšega datuma (dodatni sporazum 18. marca 1960), a vendarle to nikakor ne opravičuje anahronizma, da so v obmejnem Pliberku letos, 15. maja 1966, odprli tako imenovani „Grenzlandheim", ki naj bi bil „žarišče avstrijske miselnosti na meji nedeljive Koroške", vsaj tako so o njem z nabreklo retoriko opozarjali njegovi ustanovitelji. Tudi če celo ignoriramo provincijsko primitivno, nacionalistično zaverovanost in nostalgijo že zavoljo ostdrangovskih primesi takega početja, ne moremo mimo resnice, da se tovrstna grenclandhajmovska zagnanost (z vsem skupaj, kar se za njo skriva) in zamisel iskreno odprte, dobre sosedske meje a priori in brezkompromisno medsebojno izključujeta.

Ob nekaterih res vzpodbudnih dosežkih, izkušnjah in pozitivnih vplivih je vendarle tudi očitno, da vsaj za sedaj ta prekkaravanška, dvolastniška, maloobmejna, operna, koncertna in operetna, alpeadrijevska ter turistično-športna regionalna koeksistenčna varianta sama še ni tako močna, da bi lahko s svojo moralno in materialno avtoriteto zatrla v starem slogu zamišljeno in tudi za sodobno avstrijsko demokracijo nikakor ne stimulativno manifestacijo nacionalistične nostalgije takšne sorte.

Tudi avstrijski strokovnjak za manjšinska vprašanja Theodor Veiter se je v svojem ljubljanskem predavanju 15. maja 1966 izrekel za sicer med evropskimi manjšinskimi teoretiki v glavnem akceptirano stališče, da število pripadnikov manjšine ne bi smelo biti precendens, merilo, po katerem naj bi uravnavali, dozirali vsebinski obseg in kakovostno stopnjo posebne manjšinske zaščite, ki naj bi omogočila in tudi normativno jamčila enakovrednost in enakopravnost manjšinske in večinske narodne skupnosti. Zanimivo je bilo njegovo razglabljanje o izjemnem pomenu kulturne povezanosti in drugih relacij med manjšino in matičnim narodom, predvsem še jezikovnih stikov, saj kolikor so slednji prekinjeni, se utegne primeriti kulturno-narodna smrt. Tudi njegova misel, da v sodobnem svetu pravica do samoodločbe ne more pomeniti zahteve po kaki mejni reviziji, ampak je treba iskati rešitve v ustreznih avtonomijah, sodi med tiste, ki jim je moč pritegniti.

Disonančno v primerjavi z omenjenimi pogledi pa je izzvenelo njegovo kategorično zavračanje, ko je vzporedno glosiral tudi nekatere pereče koroške probleme, da bi utegnila liberalno zasnovana manjšinska zaščita odpreti možnost kake „Resloweni-sierung", kakor se je izrazil. Manjšina namreč upravičeno terja popravo nekaterih krivic oziroma, da se popravi tisto, kar je še mogoče popraviti, saj stvarna manjšinska zaščita pač ne more kapitulirati pred izvršenimi dejstvi, ne more se sprijazniti kot z normalnimi s takimi „statusi quo", ki so bili ustvarjeni z grobimi raznarodovalnimi, asimilacijskimi pritiski, z očitnim restriktivnim interpretiranjem in uveljavljanjem (sedanji dvojezični sistem na Koroškem) manjšinskih klavzul. Konec koncev ne gre le za nadomestilo materialne škode, marveč tudi za moralna pustošenja, to pa je pogostokrat še precej hujše. Kolikor ostanemo pri koroških specifičnostih: odstraniti bi bilo treba vse tisto, kar še danes tako neusmiljeno krči slovenski jezik na Koroškem (od vseh provizoričnosti in s tem povezanih nenehnih negotovosti ter spremljajočih ugotavljalnih naklepov do malomeščansko-primitivnih lokalnih nacionalističnih objestnosti), kar vse je oklestilo našega slovenskega koroškega rojaka v „boječega človeka" in ga potiskalo na raven državljana druge vrste.

Nujna je bila torej med drugim tudi tako pospeševalna splošna državljanska vzgoja (z odpravo dvojezičnega sistema iz leta 1945 so bili obenem izruvani prvi poganjki takih poskusov), ki bi očistila ozračje sumničenj, zapostavljanj, šovinistične ekskluzivnosti in sorodnih klic, da bi se lahko pripadnik manjšine res svobodno opredeljeval ob zravnani narodni hrbtenici. To pa terja korenitejše korekture v miselnosti in predvsem popravo krivic. V nasprotnem primeru bi bilo namreč še tako demokratično in koeksistenčno širokosrčno ravnanje brez pomena, saj je zdesetkani manjšini res čisto vseeno, če se bosta kdaj potlej cedila le še med in mleko.

(Konec)

Geschehen in Südkärnten

Die schon im September aufgenommene Herbst- und Wintertätigkeit der slowenischen Kulturvereinigungen Südkärntens erfuhr im Oktober eine merkliche Belebung. Bei den kulturellen Veranstaltungen im Oktober sind die Darbietungen der Schüler des Maturajahrganges 1966/67 am Bundesgymnasium für Slowenen in Klagenfurt besonders hervorzuheben. 21. Schüler dieses Jahrganges traten mit einem reichhaltigen Programm in Sveče/Suetschach, Loče nad Baškim jezerom/Latschach ober dem Faacker See, Železna Kapla/Eisenkappel, Kazaze/Edling, Globasnica/Globasnitz, Sele/Zell ob Ferlach, Št. Janž v Rožu/St. Johann im Rosental, Dobrla vas/Eberndorf, Vogrče/Rinkenberg, Bilčovs/Ludmannsdorf und Radna vas/Radendorf auf. Mit ihren Veranstaltungen machten sie breiteste Bevölkerungsschichten in Südkärnten mit ihrer kulturellen Betätigung vertraut, den Erlös dieser Veranstaltungen widmeten sie dem Fond für ihre Matura.

Im Monat Oktober gab es auch einige gelungene Veranstaltungen der slowenischen Kulturvereine. Auf Einladung des slowenischen Kulturvereines „Bilka" in Bilčovs/Ludmannsdorf gab am 15. Oktober der Kulturverein aus Križe bei Tržič einen gelungenen Vortragsabend über die Naturschönheiten und das Volksleben von Gorenjska, wobei auch ein Männersechstett mitwirkte.

In der Woche darauf nahm der Männerchor des Slowenischen Kulturvereines „Edinost" in Pliberk/Bleiburg an der Kulturwoche in Ravne na Koroškem teil, welche vom dortigen Kulturverein „Prežihov Voranc" veranstaltet wurde. Am 22. und 23. Oktober veranstaltete der Verein „Edinost" eine Lehr- und Besichtigungsfahrt in das östliche Slowenien, wobei die Städte Maribor und Ptuj, die Kulturdenkmäler grad Borl und Ptujska gora sowie der Industrieort Kidričevo Ziele dieser Fahrt waren.

Am 30. Oktober gab der Chor des slowenischen Kulturvereines Radiše/Radsberg ein Liederkonzert für seine Bevölkerung, der slowenische Kulturverein „Rož" führte am selben Tag in Št. Jakob v Rožu St. Jakob im Rosental das Drama „Garcia Moreno" auf.

✳

Am 1. Oktober stattete der Präsident des Vollzugsrates der Sozialistischen Republik Slowenien Janko Smole in Begleitung seines Stellvertreters Beno Zupančič, des Mitgliedes des außenpolitischen Ausschußes Mitja Ribičič und des Bürgermeisters der Gemeinde Kranj Martin Košir der Gemeinde Železna Kapla-Bela/Eisenkappel-Vellach einen Besuch ab. Die Delegation wurde am Jezersko sedlo/Seebergsattel von Bürgermeister LAbg. Josef Lubas und den Mitgliedern des Gemeindevorstandes empfangen. Anläßlich des Besuches wurden vor allem Möglichkeiten der Erleichterung des Grenzverkehrs im Karawankengebiet und die Errichtung eines neuen Grenzüberganges zwischen Železna Kapla/Eisenkappel und der Logarska dolina auf dem Pavličevo sedlo/Paulitschsattel besprochen. Den hohen Gästen aus Slowenien entbot bei dieser Gelegenheit der Chor des slowenischen Kulturvereines „Zarja" in Železna Kapla/Eisenkappel einen Willkommensgruß.

✳

Der Klub der slowenischen Studenten in Wien hielt am 14. Oktober seine Hauptversammlung ab. Dabei konnte der Klub auf eine sehr rege Tätigkeit im abgelaufenen Studienjahr hinweisen. Diese fand in der Vorbereitung und der Abhaltung von 26 Veranstaltungen ihren Ausdruck. Der Klub der slowenischen Studenten in Wien zählt nunmehr 52 Mitglieder, zum Obmann für das laufende Studienjahr wurde Lojze Popitsch gewählt.

Kmečkozborske volitve 6. novembra 1966

Pet strank in 38.362 volilnih upravičencev

V primerjavi z letom 1961 se je število volilnih upravičencev za volitve v krajevne kmečke odbore, v okrajne kmečke zbornice in v Kmetijsko zbornico za Koroško povečalo za 360. Skupno število volilnih upravičencev znaša 38.362. Največ volilnih upravičencev ima okraj Beljak in sicer 6050, sledijo pa Velikovec s 5675 volilnimi upravičenci, Wolfsberg s 5419, Celovec s 5379, Spittal s 5309, Št. Vid s 4128, Feldkirchen z 2173, Šmohor s 1746, Kötschach s 1400 in Winklern s 1083 volilnimi upravičenci.

Za te volitve je vložilo kandidatne liste pet strank in sicer: 1. Kärntner Bauernbund, 2. Freiheitliche Bauernschaft, 3. Kärntner Arbeitsbauernbund, 4. Skupnost južnokoroških kmetov — Gemeinschaft der Südkärntner Bauern in 5. Allgemeiner Österreichischer Bauernverband, Landesverband Kärnten. Po tem vrstnem redu so volilne stranke napisane tudi na glasovnicah za občni zbor Kmetijske zbornice za Koroško in za okrajne kmetijske zbornice.

Vrstni red na glasovnicah za krajevne kmečke odbore, ki jih bodo tokrat volivci enako kot glasovnice za kmetijsko zbornico in za okrajne kmečke zbornice dobili na volišču, se bo razlikoval od gornje razvrstitve ker volilne stranke ne kandidirajo vse za vsak krajevni kmečki odbor. Bauernbund kandidira za krajevne kmečke odbore v 202 občinah, Freiheitliche Bauernschaft v 134, Kärntner Arbeitsbauernbund v 165, Skupnost južnokoroških kmetov — Gemeinschaft der Südkärntner Bauern v 18 in Allgemeiner Bauernverband v 46 občinah.

Volilni čas za nedeljske volitve ni po vsej deželi enotno določen, marveč so ga občinske volilne komisije določile za vsako občino posebej. V pretežni večini občin bo mogoče voliti samo v dopoldanskih urah, popoldne bodo volišča že zaprta.

Vsak volilni upravičenec naj gre že v dopoldanskih urah na volišče!

Južnokoroški kmetje in volivci!

Da bomo prišli v kmetijski zbornici
do svojih zastopnikov,
kolikor nam jih pripada,
v nedeljo vsi na volišče!

Oddajte svoj glas za kandidate na listi 4

Skupnost južnokoroških kmetov –
Gemeinschaft der Südkärntner Bauern

Vse priznanje osmošolcem slovenske gimnazije

Iz Bilčovsa nam poročajo: Po več uspelih prireditvah širom naših treh dolin so nas minulo nedeljo obiskali osmošolci slovenske gimnazije v Celovcu. Predstavili so se nam s petjem, v tamburaškem zboru, kot godbeniki in kot odrski amaterji. Kakor po navadi vsakogar, ki pri nas nastopa, je tudi osmošolce naše gimnazije prebivalstvo sprejelo z odprtim srcem in napolnilo Miklavževo dvorano.

Že kmalu, ko se je pričel odvijati spored njihovega nastopa med nami, nikomur ni bilo žal, da se je ta večer podal k Miklavžu in da je s svojo udeležbo prispeval svoj delček za financiranje naših študentov, ki bodo letos maturirali. Kar so nam pokazali in kar so nam dali iz svojih mladih nadebudnih src, je bilo lepo in na zavidljivi kulturni višini. Posebej pa so se nam dopadli njihovi prizori, ki niso bili le šaljivi, temveč tudi zelo poučni.

Ko jim izrekamo zahvalo za obisk in nastop, moramo poudariti svoje priznanje, da so se odločili tudi na vasi pokazati, kaj so se vse naučili v osmih letih svojega šolanja na naši srednji šoli. Takih vezi med našo študirajočo mladino in našim ljudstvom je treba več, kajti po tej poti bomo postali vsebolj tesno povezani in preprečili bomo odtujevanje od stvarnosti življenja in naših prizadevanj.

Ob naši zahvali in priznanju pa bodi izrečena tudi še ta-le želja: študirajoča mladina, ostani s svojim ljudstvom povezana, kakor si bila v otroških letih. Na to povezavo tudi ne pozabi, ko te bo pot življenja povedla v visoke šole in v svoj življenjski poklic. Ostani tudi pozneje sredi med nami kot zgled in bodrilo v našem prizadevanju in hotenju.

Oddolžili smo se njihovemu spominu

Povsod so bili na Dan mrtvih grobovi naših dragih rajnih v cvetju, med katerim so gorele številne sveče. Lepo so bili okrašeni tudi grobovi naših padlih partizanov. Poleg Zveze koroških partizanov in generalnega konzulata SFR Jugoslavije v Celovcu je tudi domače prebivalstvo pred njihove spomenike na 40 pokopališčih položilo obilo cvetja in prižgalo mnogo sveč. Tako se je oddolžilo spominu svojih junakov, ki so z žrtvovanjem svojega življenja doprinesli največji delež, da smo se lahko vrnili na svoje domove, da sedaj v miru živimo in da uživamo sadove idealov, za katere so se borili in padli.

Za Dan mrtvih je Zveza slovenskih organizacij na Koroškem položila venec tudi na grob dr. Franca Petka, dolgoletnega voditelja koroških Slovencev in dolgoletnega predsednika njenega nadzornega odbora.

Iz Železne Kaple nam pišejo:

Naša odločitev temelji na naših izkušnjah

Tokrat sta bili za nedeljske volitve v krajevni kmečki odbor v naši občini vloženi le dve kandidatni listi. Vložila sta jih Kärntner Bauernbund in Arbeitsbauernbund — Zveza delovnih kmetov naše občine. Ker pri kmečkozborskih volitvah ne gre za nobeno narodnostno odločitev, je s tema listama gospodarski stvarnosti kmečkega prebivalstva naše občine docela zadoščeno.

V gospodarskih razmerah našega časa živimo gorski kmetje gotovo najtežje življenje. V svojih gospodarskih prizadevanjih potrebujemo močno hrbtenico in oporo v predstavništvu naših občin. Mi smo si to hrbtenico in oporo ustvarili s socialistično večino, ki smo jo izvolili pri občinskih volitvah leta 1964. Od tedaj naprej se je v naši občini začelo pravo življenje, življenje kulturne in gospodarske enakopravnosti. Razlike v pogledu na narodnost pri tem čedalje nagleje izginjajo. Socialistična večina v občini skrbi, da smo tudi kmetje bolj upoštevani, kakor smo bili prej, ko sta nas kmetijska in okrajna kmečka zbornica lahko desetletja zapostavljali in ko zaradi tega tudi krajevni kmečki odbor in vsi dosedanji „Bauernführerji" niso prišli do tega, da bi nam pomagali zaceliti rane nacističnega opustošenja naših kmetij.

Šele ko smo združeni v socialistično večino v občini prijeli stvari v roke, občutimo tudi sadove za kmečko prebivalstvo. Sedaj lažje gradimo ceste in pota naših naselij in sedaj lažje elektrificiramo svoje kmetije. Tudi v akcijo za zboljšanje pridelkov potom pocenjenih gnojil smo se medtem lahko vključili. Od leta 1964 je občina kmečkemu prebivalstvu nudila pomoč v višini 400.000 šilingov.

Da se bo to delo uspešno nadaljevalo, bomo tudi v nedeljo volili socialistično. Volili bomo kandidate Arbeitsbauernbunda — Zveze delovnih kmetov, ki so že dokazali, da so vredni našega zaupanja. Vemo, da bomo to, kar smo, v prihodnje tudi po tej poti ostali, bolj kot tisti, ki merijo drugam.

KOLEDAR

Petek,	4. november:	Karel Bor.
Sobota,	5. november:	Caharija
Nedelja,	**6. november:**	**Lenart**
Ponedeljek,	7. november:	Engelbert
Torek,	8. november:	Bogomir
Sreda,	9. november:	Teodor
Četrtek,	10. november:	Andrej

SPZ SPOROČA:

Jutri 5. novembra bo na sedežu SPZ v Celovcu, Gasometergasse 10, posvetovanje predsednikov in odbornikov včlanjenih prosvetnih društev o novih oblikah prosvetnega dela. Posvetovanje se bo pričelo ob 9. uri zjutraj.

Predsedniki, tajniki in drugi odborniki včlanjenih društev so naprošeni, da se posvetovanja zanesljivo udeležijo.

Objava

Urad koroške deželne vlade je deželni sekciji Avstrijske zveze civilnih invalidov dovolil, da tekom meseca novembra izvede zbirko od hiše do hiše. Zbrani denar bo zveza uporabila zlasti za podporo in oskrbo civilnih invalidov po vremenskih katastrofah. Poleg tega namerava z zbranimi sredstvi in s pomočjo koroške deželne vlade ustanoviti podjetje, kjer bi civilno pohabljeni lahko opravljali dela, ki jih lahko opravljajo. S tem hoče deželna sekcija zveze slediti zgledu drugih zveznih dežel in pomagati civilnim invalidom, da se po svojih sposobnostih spet vključijo v družbeno življenje.

Deželna sekcija Avstrijske zveze civilnih invalidov prosi koroško prebivalstvo, da ne glede na bremena, ki so jih prinesle letošnje poplave, s svojimi prispevki pomaga lajšati položaj civilnih invalidov, ki so doslej stali takorekoč izven zanimanja in skrbi javnosti.

Nekaj pripomb h knjigi „Zgodovina koroškega kmetijstva"

Za dvestoletnico ustanovitve Koroške kmetijske družbe in organiziranega pospeševanja kmetijstva na Koroškem je njena naslednica Kmetijska zbornica za Koroško pred nekaj tedni izdala knjigo z naslovom „Geschichte der Kärntner Landwirtschaft und bäuerliche Volkskunde". Knjiga je obsežno delo v formatu 30×21 cm in ima 674 strani ter 848 slik in risb. Izšla je pri založbi Johannes Heyn v Celovcu.

Knjiga je razdeljena na štiri dele. V prvem delu opisuje gospodarski zgodovinar dr. Karl Dinklage zgodovino koroškega kmetijstva od keltske dobe do sedanjosti. V drugem delu se dipl. ing. Konrad Erker podrobno bavi z razvojem koroškega kmetijstva po letu 1945, v času, ko sta pričeli nanj vplivati tehnika in trg. Helmut Prasch se v tretjem delu bavi s kmečkim narodoslovjem na Koroškem, v zaključnem delu pa dr. Franz Koschier opisuje narodne noše in plese na Koroškem.

Delo takega obsega je seveda mimogrede težko oceniti na njegovo historično vrednost in verodostojnost. Tovrstna ocena pa je še posebno težka na Koroškem, kjer smo vedno spet doživljali primere, da so zgodovinarji in narodoslovci nemškega jezika zgodovino dežele in njenih dveh narodov „strigli" v nemški prid in pri tem velikokrat povsem zamolčali slovenski delež k tej zgodovini. Spričo tega bodi tudi ocena tega dela prepuščena podrobnejši analizi slovenskih zgodovinarjev in narodoslovcev.

Ne glede na to pa hočemo tukaj le zapisati nekatere bistvene ugotovitve, do katerih smo prišli pri bežnem prebiranju prvih dveh delov knjige. Pri tem se hočemo najprej ustaviti pri Matiji Ahaclu, rodom iz Gorinčič pri Št. Jakobu v Rožu, ki je, od leta 1811 član Koroške kmetijske družbe, postal leta 1820 njen kancler in to ostal do svoje smrti. Ahacel je bil v tem času tudi načelnik stolice za kmetijstvo na celovškem liceju in urednik glasil „Blätter für Landwirtschaft und Industrie" in „Mitteilungen über Gegenstände der Landwirtschaft und Industrie".

O njem in njegovem obsežnem delu na področju koroškega kmetijstva je vendar v „Zgodovini koroškega kmetijstva" napisanih le 15 vrstic na širini pol strani, medtem ko je o njegovem predhodniku Johannu Burgerju st. napisanih več kot tri strani knjige. Urban Jarnik, znani delavec na polju umske in gospodarske izobrazbe, ki je med drugim že leta 1817 v Celovcu izdal knjigo „Sadjereja", v knjigi sploh ni omenjen. Pri koroški kmetijski zbornici verjetno tudi ne vedo, da v Celovcu še stoji spomenik, ki ga je Kmetijska družba postavila Ahaclu, zato bodi tukaj povedano, da stoji ta spomenik sedaj že ves preperel za ograjo in v grmovju ene izmed hiš v sedanji „Feschnigstraße".

Pri prebiranju izredno pregledne vsebine knjige naletimo do konca 19. stoletja le še na imeni dr. Ernst Kramer, ki je kot slovenski potovalni učitelj Kmetijske družbe leta 1893 v Celovcu ustanovil kemično-poskusni zavod in pričel širiti mineralna gnojila, in Vinzenz Schumy, ki je kot slovenski potovalni učitelj leta 1899 ustanovil mlekarsko zadrugo na Ziljski Bistrici. Zamolčani pa so istega leta ustanovljena prva avstrijska kmečka gospodarska zadruga v Sinči vasi in njen ustanovitelj Valentin Podgorc ter ustanovitelj leta 1872 v Št. Jakobu v Rožu ustanovljene prve avstrijske hranilnice in posojilnice dr. Valentin Janežič.

Če k vsemu temu le še dodamo, da je o razvoju, delu in vlogi slovenskega kmečkega zadružništva na Koroškem v knjigi zapisanih le 11 vrstic čez pol strani, o slovenskih kmetijskih in gospodinjskih šolah pa le 13 vrstic čez pol strani, potem izdajatelju in avtorjem knjige z vso pravico lahko očitamo, da so „Zgodovino koroškega kmetijstva" zelo nedostojno „ostrigli". Na 459 straneh knjige ni bilo za slovenski doprinos k napredku koroškega kmetijstva v zadnjih 150 letih niti pol strani prostora.

Tako z vso pravico dvomimo v verodostojnost „Zgodovine koroškega kmetijstva". Le-ta sama najbolj potrjuje, da je Kmetijska družba proti koncu minulega stoletja čedalje bolj očitno zapostavljala južnokoroško kmečko prebivalstvo, da je s tem zapostavljanjem nadaljeval tudi „Landeskulturrat" in da nadaljuje tudi Kmetijska zbornica za Koroško. Tako lahko ugotovimo: Vloga Kärntner Bauernbunda, ki je bil ustanovljen pred 80 leti in ki od takrat obvlada kmetijsko zbornico, je bila in je gospodarsko zapostavljanje kmečkega prebivalstva južne Koroške!

Tudi pritlikavci so ljudje

Ko bi bili pritlikavec, bi bili eden od 3000 »malih ljudi« na svetu, ki popolnoma odrasli merijo manj kot 135 cm v višino.

Kakšno bi bilo življenje?

Gledali bi za vami in govorili o vas, kot so delali v vseh časih. Toda spoznali bi tudi, da so mali ljudje zadnje čase nehali biti samo zanimivost in so začeli živeti koristno.

Spoznali bi tudi, da je razlika med pritlikavci in palčki, da pa je začela medicina odkrivati nova dejstva o tem, kaj povzroča tako majhno rast. Pod pritlikavce šteje medicina človeška bitja do navedene višine, vendar se delijo v glavnem v dve vrsti. Eni so raščeni v povsem normalnih, proporcionalnih merah, le da so tako majhni. Drugi pa imajo telesa skoraj normalnega obsega, toda njihovi udje so zelo kratki ali morda nekoliko zviti, glave pa včasih ponesrečene. Pigmejce znanost ne šteje med pritlikavce, ker so visoki približno 150 centimetrov in svojo velikost podedujejo.

Nenormalno majhna človeška bitja se pojavijo po vsem svetu in pri vseh rasah povprečno po eno na vsakih milijon rojstev. Pritlikavci so omenjeni v bibliji starih grških in nordijskih legendah, vendar pa se je medicinska znanost začela bolj zanimati zanje šele proti koncu prejšnjega stoletja, celo danes pa je podatkov o vzrokih tega pojava kaj malo.

Vzrok tiči morda v tem, da je že sicer malo znano o pojavu rasti. Znanstveniki so klasificirali pritlikavstvo na več načinov. V glavnem pa sta obseg in trajanje rasti posameznega bitja odvisna od treh glavnih faktorjev: 1. genetičnega ozadja, kjer je všteta tudi povprečna velikost v rodbini; 2. vprašanje prehrane in 3. izločanje raznih žlez, ki uravnavajo rast.

Zdravniki se večinoma strinjajo, da je pritlikava rast odvisna več kot od enega faktorja. Lahko jo povzročijo različne genetične motnje, pomanjkanje hrane ali motnje v delovanju žlez — ali pa kombinacije teh faktorjev. Genetična pritlikavost se ponavadi pokaže pri otrocih normalnih staršev. Otrok je ob rojstvu majhen, razvija se normalno, vendar raste počasi, nato pa se rast ustavi. Ko dozori, je okostje majhno, vendar v pravilnem sorazmerju, spolni razvoj pa normalen.

Pritlikava rast zaradi hrane lahko nastane zaradi pomanjkanja vitamina D ali kalorij (kot posledica bolezni črevesja ali ledvic). Pomanjkanje teka samo po sebi pa seveda tega ne povzroča.

Zadnja leta posvečajo veliko pozornosti napakam v delovanju žlez. Pomanjkljivo delovanje hipofize in ščitne žleze, ki izločata premalo hormonov, imajo za glavni vzrok pritlikavosti, sumijo, da jo povzroča tudi pomanjkanje spolnih hormonov.

Pritlikavosti včasih ne odkrijejo prej kot v osmem ali devetem letu starosti. Zdravnik lahko pove staršem, da je počasna rast normalna ali pritlikava, če pa je vzrok v pomanjkljivem delovanju žlez, se da ta napaka s primernim zdravljenjem odpraviti.

V treh od petih primerov se pritlikavci ženijo med sabo; druga dva zakona pa sta z normalnimi ljudmi. Nekatere zveze med temi Guliverji in Liliputanci so uspešne, druge spet ne. Neka normalno raščena ženska je v Ameriki kot vzrok za ločitev od svojega 120 centimetrov velikega moža navedla dejstvo, »da je stal na stolu in jo klofutal«.

Pritlikavost se običajno ne podeduje, otroci pritlikavcev so spet normalno veliki. Ker so pritlikave matere pač drobne, je pri porodu skoraj brez izjeme potreben carski rez. Robert in Judith Skinner iz Anglije sta svetovna rekorderja: bila sta velika po nekaj več kot 60 centimetrov, rodilo pa se jima je 14 normalnih, krepkih otrok. Pritlikavi otroci pritlikavih staršev so izredno redki, zgodovina pozna le nekaj primerov.

Večina pritlikavih otrok neha rasti med drugim in desetim letom. Toda včasih lahko spet začnejo rasti, ko dozorijo. Najbolj presenetljiv primer zapoznele rasti je Eddie Wilmot iz Minneapolisa. Z 18 leti je bil zvezdnik v cirkuški skupini pritlikavcev, potem pa je skrivnostno začel rasti in čez deset let je meril 180 centimetrov.

Najmanjše znano pritlikavo bitje je bila Pauline Musters iz Holandske, ki je bila odrasla visoka 47,5 centimetra. Ob rojstvu je merila 30 cm in je v vsem svojem življenju zrasla za 17,5 cm. Juan dela Cruz s Filipinov je pravil o sebi, da je »najmanjši oče na svetu«. Visok je bil natanko pol metra.

Ker pritlikavci prebavljajo najmanj še enkrat hitreje kot ljudje normalne rasti, pospravijo ravno toliko hrane, če bi pa tekmovali, kdo bo »nesel« več pijače, bi pritlikavec premagal marsikaterega hrusta. Pritlikavci so presenetljivo odporni proti nalezljivim boleznim, propadanju zob in plešavosti. Kaže, da so dovzetni edino za malokrvnost. Splošno je razširjeno mnenje, da pritlikavci ne živijo dolgo, kar pa ne drži. Kolikor je znano, je najdelj živel neki pariški pritlikavec — 90 let.

Nasplošno so se pritlikavcem posmehovali, naivni ljudje radi verjamejo, da so božje prekletstvo, cela stoletja pa so lahko živeli edino v cirkuških skupinah. Toda med drugo svetovno vojno so v Ameriki in deloma v Veliki Britaniji začeli jemati pritlikavce v državno in tudi armadno službo (seveda ne kot vojake). Obnesli so se vsaj tako dobro kot ljudje normalne rasti. Trije pritlikavci so vodili špecerijsko trgovino, ki je imela vedno dovolj strank, nekaj jih je inženirjev, eden sodnik. V Ameriki so ustanovili svojo organizacijo, ki si prizadeva, da bi omogočila čim bolj normalno življenje vsem ljudem majhne rasti. 98 centimetrov visoki predsednik pravi, da je Amerika storila zelo veliko za zaposlovanje gluhih, slepih in invalidnih oseb, zato ne vidi vzroka, zakaj ne bi storila isto tudi za pritlikavce, ki si zaslužijo isto pomoč.

Toplota 60 milijonov stopinj

V institutu za plazmatsko fiziko Max Planck v Darchingu pri Münchnu je uspelo znanstvenikom segreti vodikova atomska jedra do temperature 60 milijonov stopinj C. sočasno se elektroni, ki krožijo okrog jedra, segrejejo na 20 milijonov stopinj. To je najvišja temperatura, ki so jo pri sličnih poskusih dosedaj dosegli. Poskus so izvedli s pomočjo izotopov devterija (težkega vodika) in tritija (težjega vodika).

Končni, do sedaj še celo oddaljeni cilj teh plazmatskih poskusov je nuklearna fuzija (fuzija = zlitje) oziroma umetno povzročeno zlitje atomskih jeder. S tem dosežkom hočejo fiziki opazovati in kontrolirati potek jedrskega združevanja v bombah s težkim vodikom in v sončni notranjosti. Danes vemo, da je za tako zlitje jeder potrebna še znatno višja toplota (nekaj milijonov stopinj C).

Ta poskus je prinesel tudi važna odkritja in stranske rezultate: tako je n. pr. nemškim znanstvenikom uspelo zapreti stabilno plazmo v obroč magnetnega polja. Tako jo lahko mnogo bolje raziskujejo. Pri tem so lahko popolnoma izključili instabiliteto, to se pravi jalove tokove, ki potekajo vzporedno z magnetnim poljem. Ti tokovi so se pojavljali pri sličnih ameriških in sovjetskih poskusih. Poleg tega utegnejo ti rezultati instituta Max Planck tudi praktično koristiti pri uvedbi novega postopka za pridobivanje električne energije. Ta postopek se imenuje MTD (magnetoplinski dinamični postopek).

Opisani poskus je dokazal, da segrevanje plazme na tako visoko temperaturo ni samo golo teoretiziranje, ampak se da tudi praktično izvesti. Če bo nekoč možno atomska jedra dirigirano združevati, bo s tem nastala nova prelomnica v človeški zgodovini. Možnost svobodnega usmerjanja ogromne energije, ki se sprošča pri nuklearni fuziji, bo temeljito spremenila vso našo civilizacijo.

Cirusi z železnim jedrom

Ali je mogoče, da zemeljsko magnetno polje vpliva na smer cirusov? Tako vprašuje angleški meteorolog dr. L. Kellner. Pri svoji tezi se sklicuje na Alexandra Humboldta, nemškega prirodoslovca in geografa, ki je pred 150 leti opazil nekaj, česar doslej še ni bilo mogoče razložiti.

Humboldt je ugotovil, da se mrenasti oblaki v višini 6.000 do 10.000 metrov zelo pogosto premikajo natanko v smeri sever—jug. Ti ledeni oblaki se lahko tvorijo samo okrog zgoščenih jeder, drobcenih delčkov materije, na katerih se zgoščuje vlaga.

Zdaj domneva dr. Kellner, da so ti drobci prahu sestavni del meteoritov, ki vsebujejo veliko železa. V zemeljskem polju se uredi ta železni prah v smeri sever—jug, ko se zvrstijo železni oilki v polju paličastega magneta. Vodne kapljice, ki se zgostijo ob tem prahu, bi se torej premikale natančno v smeri igle na kompasu.

Spomini enega leta

V primeru, da živi človek do svojega 70. leta, zabeleži njegov spomin od rojstva pa do smrti 15 milijard (številka, ki ji sledi osem ničel!) raznih informacij. Vsak človek, naj bo njegovo življenje kakršnokoli, registrira na leto okoli 250.000 raznih dejstev.

Čeprav se na prvi pogled zdi, da si je tako veliko število dejstev težko zapomniti, pa trdijo strokovnjaki, da stvari, ki smo jih nekoč izvedeli ali se jih naučili, nikoli popolnoma ne pozabimo. Res je, da ostaja delovanje našega spomina še nadalje skrivnost. Toda neko ameriško zdravniško glasilo je napovedalo, da bo znanstvenikom, kot kaže, kmalu uspelo razvozlati tudi ta problem.

Japonka in črni zobje

Že v starih časih so poznali zobne proteze, a so jih izdelovali le v kozmetične namene. Znanstveniki so odkrili v ustih egipčanskih mumij umetne lesene in zlate zobe, Egipčani pa so krasili trupla umrlih celo s pozlačevanjem obrvi, ustnic in nosov.

Na Daljnem vzhodu je bilo nekoč v navadi tudi barvanje prednjih zob! Poročene Japonke in žene v Vietnamu so si na ljubo modi barvale zobe s črno barvo! V Mehiki in Ekvadorju so si žene krasile zobe z žlahtnimi kamni in dragocenimi kovinami, ki so jim pripisovale magično moč.

Izdiranje prednjih zob je bilo pri starih narodih predvsem modno vprašanje, včasih pa tudi obred. Baje so imeli ti zobje skrivnostno hudobno moč. Častilci Sonca so metali svoje mlečne zobe proti vzhodu . . .

Do 18. stoletja stomatologija ni poznala jemanje odtisov zob, temveč so zobe izdelovali na pamet. V Evropi so naredili prvi posnetek proteze v drugi polovici 18. stoletja. In še nekaj: umetne zobe so nekoč izdelovali iz slonove kosti, konjskih ali bikovih zob, pri jedi pa niso prav nič koristili . . .

ZANIMIVOSTI IZ ZNANOSTI IN TEHNIKE

● **V Zahodnem Berlinu so postavili anteno, ki jo uporablja kar 800 naročnikov. Ti bivajo v bližnjih treh stolpnicah, tridesetih hišnih blokih ter osmih družinskih hišicah. Za to anteno so porabili 10 kilometrov antenske žice.**

● **Ameriški zdravnik dr. James Miller priporoča hladno kopel za novorojenčke, ki pet minut po porodu še ne začno samostojno dihati. Tako naj bi preprečili, da bi zaradi pomanjkanja kisika prišlo do poškodb možganov. Že pred leti je dr. Miller dokazal prednost hladne kopeli na morskih prašičkih.**

● **Neka sovjetska ekspedicija, ki se je odpravila v Beringovo ožino severno od Kamčatke, poroča, da so odkrili Stellerjeve morske krave, za katere so menili, da so jih številni kitolovci že iztrebili. Te pohlevne živali, sorodnice slona, so prvič odkrili že leta 1741 in jih poimenovali po nemškem zoologu Stellerju, ki je o njih napisal podrobno študijo. Živali so bile lahek plen, predvsem zaradi dobrega mesa. Menili pa so tudi, da je njihovo meso zelo dobro proti skorbutu. Že sedemindvajset let kasneje Stellerjevih morskih krav ni bilo več opaziti in so jih začeli šteti med izumrle. Zato pa je bilo tem bolj presenetljivo poročilo sovjetske ekspedicije, ki pravi, da so opazili približno šest teh okoli deset metrov velikih živali blizu Point Navarina v Beringovem prelivu.**

ROBERT MERLE 7

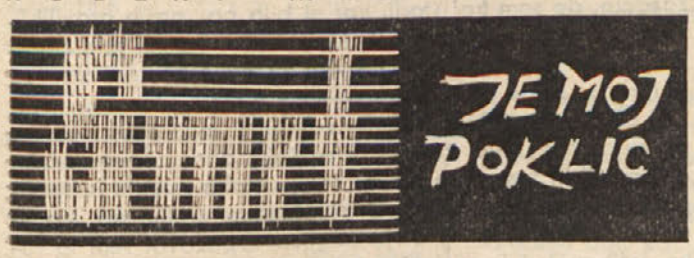

„Nič nisem odgovoril, stopal sem naprej po svoji poti. Werner je šel z menoj. Medtem ko sem takole štel korake, sem od strani pogledal njegove noge. Rahlo je šepal.

„Rudolf, govoriti moram s tabo."

Obstal sem.

„S tabo ne govorim."

„So!" je dahnil Werner, ko si je opomogel od osuplosti.

Nadaljeval sem svojo pot. Ko sem spet prispel do kapele, je Werner še zmeraj stal tam, kjer sem ga bil pustil. Pot me je znova pripeljala mimo njega. Bil je, ko da bi mi rad še nekaj rekel, a se je premislil. Naposled se je obrnil na petah in odšel.

Istega dne sem na enem izmed šolskih hodnikov srečal očeta Thalerja. Ogovoril me je. Ustavil sem se in stopil v pozor.

„Pa si spet tu!"

„Sem, oče."

„Povedali so mi, da si bil hudo bolan."

„Bolan, oče."

„Pa ti je sedaj bolje?"

„Bolje, oče."

Molče me je premeril od nog do glave, ko da se me komaj spominja.

„Spremenil si se."

In čez čas je še dodal:

„Koliko si zdaj star, Rudolf?"

„Trinajst let, oče."

Zmajal je z glavo.

„Trinajst let! Komaj trinajst let!"

Nekaj je zamomljal v brado, me potapljal po licu in odšel. Gledal sem za njim. Njegov hrbet je bil širok in močan. In pomislil sem: „Izdajalec!" Zajelo me je besno sovraštvo.

Ko sem se naslednjega jutra poslovil od očeta in zavil okrog ogla Schloss-Strasse, sem za sabo zaslišal korake.

„Rudolf!"

Obrnil sem se. Bil je Hans Werner. Pokazal sem mu hrbet in odšel naprej po svoji poti.

„Rudolf!" je z zasoplim glasom nadaljeval Werner. „Govoriti moram s tabo."

In niti glave nisem obrnil, ko sem mu odbrusil:

„S tabo ne govorim."

„Razumi vendar, Rudolf, morava se pogovoriti."

Pospešil sem korake.

„Prosim te, Rudolf, ne hodi tako hitro, ne morem te dohajati."

In še bolj sem pospešil korake. Werner je nerodno poskakoval za mano. Pogledal sem ga od strani in opazil, da je v obraz ves zaripel in spačen od napora.

„Jasno," je nadaljeval in komaj lovil sapo, „saj vem . . . dobro razumem . . . da ne maraš govoriti z mano . . . po tistem . . . kar sem ti naredil . . ."

Sunkoma sem se ustavil.

„Kaj si mi naredil?"

„Jaz pravzaprav nič," je nadalejeval v zadregi, „ampak moj stari. Moj stari te je izdal."

Ves presenečen sem ga pogledal.

„Kaj? Da je šel povedat cerkvenim očetom?"

„Da, še tistega večera," je nadaljeval Werner, „je šel in jih nahrulil. V šolo je pridrl ravno sredi roditeljskega sestanka. In pred vsemi je nahrulil naše cerkvene očete."

„Pa me je imenoval po imenu?"

„Jasno! Pa še to je kerel: Če imate med svojimi učenci surovine, jih raje poženite čez prag!"

„To da je rekel?"

„Natanko to," je Werner odgovoril skoraj z nasmehom. „A nič ne maraj, že drugi dan je ravnatelju pisal, da nisi bil kriv ti, da se je nesreča zgodila zaradi snega in da jaz nen maram, da bi te kaznovali."

„Tako torej," sem počasi rekel in s čevljem podrsal po robu pločnika.

„So te kaznovali?" je vprašal Werner.

Še naprej sem gledal v konico čevlja in Werner je znova vprašal:

„So te kaznovali?"

„Ne."

Werner je omahoval, preden je nadaljeval:

„Kaj pa tvoj . . ."

Hotel je reči „tvoj stari", a se je v zadnjem trenutku popravil:

„Kaj pa tvoj oče?"

Naglo sem odgovoril:

„Nič ni rekel."

Čez nekaj časa sem dvignil oči in v eni sapi zdrdral:

„Hans, oprosti mi zaradi noge."

Spravil sem ga v zadrego.

„Saj ni bilo nič! Saj ni bilo nič!" je hitel odgovarjati. „Pač sneg!"

Nekaj priporočil za zakonsko življenje

● *Da ne boste v zadregi, če pride na obisk prijatelj, imejte vedno v zalogi kako steklenico alkoholne pijače. Če jo vaš mož prehitro sprazni, ga skušajte tega odvaditi; toda če hranite polne teklenice izključno za prijatelje, tudi ni prav. Privoščita si tudi sama z možem kdaj pa kdaj kak kozarček. Videla bosta, da vama bo šel v slast.*

● *Klepetanje pred spanjem je prijetno večerno razvedrilo, ki lepša in utrjuje skupno življenje. Pojdite od časa do časa bolj zgodaj v posteljo in berite kaj zanimivega. Čitajte knjigo na glas menjajte se z možem in si gasite žejo s kozarcem sadnega soka, ki naj bo vedno pripravljen na nočni omarici.*

● *Zakonskega partnerja ni mogoče prevzgojiti. Vsa prizadevanja so zaman, zato čimprej prenehajte s poskusi.*

● *Mnogi zakonci se ne zavedajo svobode, ki jo imajo, in je ne znajo izkoristiti. Hrepenijo po oni »drugi« svobodi in ogrožajo s tem svoje zakonsko življenje.*

● *Ustrežljivost je moč v zakonu še stopnjevati. Prav tako tudi red.*

● *Imeti ali ne imeti, to je v zakonu večkrat vprašanje. V finančnih zadevah je treba poklicati na pomoč fantazijo. Če nimate mnogo denarja, si na primer predstavljajte, da ga imate na kupe in si privoščite okusno večerjo v restavraciji; ali pa bodite prepričani, da nimate niti prebite pare, čeprav ste prav tisti dan dobili kuverto s plačo, in ostanite doma.*

● *Kuhinjska umetnost ne more narediti zakona srečnejšega, kakor je. Nima prav tisti, ki jo precenjuje.*

● *Pohvala in priznanje štejeta več, kakor so vredni komplimenti. Predstavljata temeljni kamen vsakega zakona.*

● *Moje in tvoje sta izraza, ki ju zakonca ne smeta poznati.*

● *Bahaštvo je skrajno odvratno. Nadutih in bahaških zakoncev se družba izogiba, prenašajo se le med seboj.*

● *Sitnarjenje ni prijetno za tistega, ki ga mora prenašati. Čeprav nejevoljnež ne želi, da bi partner trpel zaradi njegove slabe volje, si ne more prav nič pomagati. S sitnarjenjem in godrnjanjem si lajša dušo in bolje je, da potrpimo in počakamo, da se »nebo zvedri«.*

● *Nikdar ne pojdite sprti v posteljo.*

● *Če ste naredili svojemu zakonskemu partnerju krivico, ne smete kesanja le občutiti, temveč ga tudi pokažite. Če ga boste manifestirali s poljubom ali kako dobro pijačo, boste še mnogo let preživeli v srečnem zakonu.*

● *Zvesti ste šele takrat, ko premagate vse skušnjave. Biti pripravljen nanje, ne pomeni biti nezvest.*

● *Tisočkrat ste že očitali napake svojemu zakonskemu partnerju, toda ali ni bil že drugi očitek povsem odveč?*

Ostanimo odporni proti gripi

Jesenske menjave zunanje temperature dostikrat prizadenejo zdravega in sicer proti boleznim odpornega človeka. V tem času so zlasti pogoste prav epidemije gripe, bolezni, ki nas ponavadi dalj časa odtegne normalnemu življenju in vsakodnevnemu delu. Kaj storiti, da se ji bomo izognili! Preberite nekaj nasvetov, ki vam bodo pomagali preprečiti neljubo obolenje!

Počitek je najboljša zaščita. Torej: čim več spite in dosti počivajte. Naj traja vaš vsakodnevni nočni spanec najmanj sedem ur; še bolje bo, če ga zvišate na osemurni „spalnik". Privoščite pa si tudi popoldanski počitek. Zadostovalo bo petnajst minut ležanja v horizontalni legi in poskus sprostitve mišic in živcev.

Gotovo ste že slišali, da so najboljša zaščita pred obolenji C-vitamini. Ni pa nujno, da jih jemljemo v neizmernih količinah. Zadostuje le ena tableta dnevno, toda pod pogojem, da redno uživamo sadje, surovo zelenjavo in pijemo limonade.

Če ste v letih že srečali Abrahama, potem podvojite dnevne količine sadja. Namesto ene limone pojejte dve, nikar pa se ne otepajte medu, kajti v njem je veliko vitaminov. Ne jejte pa ga zvečer, ker je težko prebavljiv.

Mnogi prisegajo na ribje olje. Prav imajo, zlasti kadar gre za otroke in zlasti v zimskih mesecih. Nikar pa z njim ne pretiravajte, da se vam ne bo uprlo. Dovolj je ena žlica dnevno, okus po njem pa si izboljšajte s kozarcem sadnega soka.

Pa še ena izmed pomembnih vrst zaščite zoper prehladna obolenja: čim več svežega zraka in čim več utrjenosti glede oblačenja in umivanja s hladno vodo.

Kako ravnamo s finim perilom

K finemu perilu prištevamo razne občutljive tkanine in pletenine, s katerimi zaradi njihovih vlaken in same izdelave ne smemo ravnati tako, kot ravnamo z belim ali pisanim perilom.

Fino perilo ne prenese nikakršnega drgnjenja, natezanja, močnejšega ožemanja in največkrat tudi nobene višje temperature pranja. Tako perilo razumljivo »pretlačimo« v pralni raztopini; pazljivo zato, ker se volna rada splošči, svila pa izgubi lep videz, če ju peremo v prevroči ali premočni raztopini. Reyon in celična volna sta zaradi kakovosti svojih vlaken občutljiva v mokrem stanju. Če ju pri pranju preveč nategnemo, se hitro ogulita. Sintetična vlakna pa dobe gube, če jih preveč ožemamo, in porumene, če jih peremo v prevroči raztopini. Ko pripravljamo pralno raztopino, se moramo pač ravnati po navodilih, označenih na zavitkih takih pralnih sredstev.

Voda za pranje volne naj ima približno 30—35 stopinj Celzija, za razna sintetična vlakna pa 50—65 stopinj Celzija. Tiste barvaste kose, ki radi izgubljajo barvo, moramo posebno hitro oprati. Če v pralno raztopino in vodo za izpiranje vlijemo malo kisa, utrdimo barvo in jih osvežimo. Porumenele in posivele bele dele sintetičnih vlaken lahko s posebnimi sredstvi ponovno obelimo.

Oprana oblačila ali perilo moramo pazljivo obesiti, da ohranijo po pranju pravo obliko in tkanine tudi laže likamo. Perilo nekako po eni tretjini preganemo čez gladko, čisto sušilno vrv ali nerjavečo sušilno žico in ga pripnemo z lesenimi ali plastičnimi ščipalkami. Pletenine moramo na vrvi nekoliko stisniti, da se ne razvlečejo, še bolje pa je,, če jih sušimo na ravni podlagi, ker bodo bolje obdržale svojo obliko. Nogavice moramo pritrditi vselej na robovih in drugih okrepljenih mestih. Za obešanje oblek ali bluz moramo uporabljati vselej gladke, obstojne barvane ali z blagom ovite obešalnike.

Kose perila iz sintetičnih vlaken moramo obešati mokre, da ne nastanejo pralne gube. Vse šive je treba med sušenjem lepo raztegniti.

Vlaganje jajc

Najbolj preprosto in tudi ceneno vlagamo jajca v apno. Žgano apno pomešamo s 4 deli vode. V gosto apneno mleko vložimo jajca in pri tem pazimo, da stoji voda vsaj tri prste čez. Prevelika količina apna napravi lupino krhko in zaradi tega vpliva na kakovost jajca.

Vlagamo jih lahko tudi v vodno steklo. To mešanico pripravimo iz devetih delov vode in enega dela vodnega stekla. Paziti pa moramo, da vlagamo jajca samo na peto, da plava rumenjak v beljaku.

Za krajšo dobo vložimo jajca tudi tako, da jih zdrgnemo s slanino in zavijemo v papir ali vložimo v žito, fižol, žaganje, sol itd.

Jajca se med seboj ne smejo dotikati; paziti je treba, da je med njimi dovolj zrnja. Pač pa ni priporočljivo vlaganje jajc v pepel, razen če jih poprej zavijemo v papir. Tudi razne kemične raztopine: vodikov superoksid, kalijev manganat, salicilna kislina in druge so negotove.

Poskusite!

Kostanjeve sladice

KOSTANJ S SMETANO IN SADJEM

60 dkg surovega kostanja olupite in skuhate. Vodi, v kateri kuhate kostanj, lahko po želji dodaste ščepec kumine in malo sladkorja. Medtem ko se kostanj kuha, stepete sladko smetano in ji na koncu primešate sladkor. Ko je kostanj kuhan, ga hitro pretlačite. Čim bolj je vroč, lažje ga boste pretlačili. Kostanjev pire denete v steklene skodelice ali široke pecljate kozarce za kreme in ga povrh okrasite s stepeno smetano in vloženimi češnjami.

KOSTANJEVE KROGLICE

Dobro zmešajte pol kilograma kostanjevega pireja z 10 dkg jedilne čokolade, ki ste jo prej raztopili ali „prekuhali" na žlici mleka, z 10 dkg vmešanega surovega masla in z 10 dkg sladkornega prahu. Ko je vse skupaj dobro zmešano, pustite, da se ohladi. Nato oblikujete kroglice, ki jih povaljate v nastrgani čokoladi ali neoslajanem kakau.

KOSTANJEV KOLAČ

Iz 1 kg kostanja napravite kostanjev pire, ki ga lahko malo sladkate. Dodajte mu 20 dkg vmešanega surovega masla, dve žlici ruma in malo vanilijevega sladkorja. Vse skupaj dobro stepajte, da dobite tekočo kremo. Nato namažite model za kolač ali potico z oljem in ga obložite s piškoti ter vlijte zraven kostanjevo kremo. Za nekaj ur postavite model na hladno, najbolje kar v hladilnik. Ko se je vse dobro ohladilo, previdno stresite vsebino iz modela in jo prelijte s čokoladno glazuro. To napravite tako-le: naribajte in raztopite 10 dkg čokolade, primešajte dva rumenjaka, 5 dkg sladkorja v prahu in 25 gr surovega masla. Kolač okrasite z olupljenimi kuhanimi kostanji.

Drobni nasveti

■ Svežo zelenjavo denemo v vrelo vodo in jo kuhamo v čim manjši količini vode, toliko naj je bo, da pokrije zelenjavo. Vode nikar ne zavrzite, ker vsebuje veliko vitaminov in hranilnih sestavin. Uporabite jo za pripravo juh ali omak.

■ Kuhane hrane, zlasti zelenejavne, ne pustite stati na vročem štedilniku.

Malo o čiščenju pohištva

S pravilnim ravnanjem in vzdrževanjem ohranimo pohištvo lahko dolgo časa lepo in uporabno.

Vsako pohištvo je bolj ali manj občutljivo za vročino in vlago. Zato ga odmaknemo od vroče peči in ne izpostavljamo vlagi. Pod vaze in cvetlične lončke moramo vedno postaviti podstavek. Vsak dan zbrišemo s pohištva prah s čisto, mehko krpo ali omelcem.

Pohištvo iz surovega lesa zribamo s toplo vodo in milom ali s toplo raztopino detergenta. Sode ne uporabljamo, ker les po njej posivi.

Lakirano in luženo pohištvo zbrišemo z vlažno krpo ali umijemo z blago mlačno raztopino detergenta, nato pa splaknemo s čisto vodo in do suhega zbrišemo. Potem očiščene površine na tenko namažemo z emulzijo za les in jih dobro osvetlimo z mehko krpo.

Parketna tla hitreje in laže na tenko namažemo s tekočim parketnim loščilom kot s pasto. Tudi porabimo ga manj. Tekoče parketno loščilo lahko uporabimo tudi za mazanje lesonitnih oblog in lesonitnih sten, barvnih tal in luženega pohištva.

In vprašal sem ga:

„Boš za zmeraj šepal?"

„Kje pa!" se je zasmejal. „To je samo..."

Iskal je pravo besedo.

„To je... začasno... Razumeš? To je samo začasno."

In z veselim glasom je še dodal:

„To se pravi, da mi ne bo ostalo za zmeraj."

Preden sva prispela pred šolska vrata, se je obrnil k meni, se mi nasmehnil in ponudil roko. Pogledal sem njegovo roko in mraz me je stresel. In komaj sem izdavil iz sebe:

„Prav, v roko ti sežem, govoril pa vseeno ne bom s tabo."

„Aber Mensch!" se je zavzel Werner. „Kaj me še zmeraj sovražiš?"

„Nič te ne sovražim."

In dodal sem:

„Z nikomer ne maram govoriti."

Počasi, kakor nehote sem dvignil roko in jo takoj po stisku brž umaknil. Werner me je gledal ves osupel.

„Čuden si, Rudolf."

Še nekaj časa me je molče gledal, potem pa mi je obrnil hrbet in stopil skozi šolska vrata. Malo sem počakal, da se je dovolj oddaljil, nato sem tudi sam odšel v šolo.

O tem pogovoru sem premišljal ves dan in še ves naslednji teden. Naposled sem z začudenjem ugotovil, da ni ta pogovor prav nič spremenil mojega odnosa do očeta Thalerja: ponovno sem spaznal, da sem izgubil vso vero, in to za zmeraj.

Dne 15. maja 1914 je moj oče umrl, življenje v naši hiši pa se ni prav nič spremenilo. Še vedno sem vsako jutro odhajal k maši, mati je prevzela trgovino in naše finančno stanje se je izboljšalo. Moja mati ni nič manj zaničevala in sovražila židovskih krojačev kakor oče, vendar pa je to ni motilo, da bi jim ne prodajala blaga iz naše trgovine. Mati je tudi zvišala ceno blagu in obrestno mero, ki je bila dotlej tako smešno nizka, da se je stric Franc po pravici vpraševal, ali ni oče nalašč delal v škodo svojemu podjetju.

Ko sem približno čez teden po očetovi smrti lepega jutra spet stopil v cerkev, me je neki dogodek do živega prizadel: klop, v kateri sva ponavadi sedela z očetom, je bila zasedena. Usedel sem se za dve klopi bolj zadaj. Maša se je že pričela. Pozorno sem jo spremljal s svojim molitvenikom, niti ene vrstice nisem izpustil. Na lepem pa me je pograbila nekakšna raztresenost, dvignil sem glavo in se zagledal v cerkvene oboke.

Tedaj se mi je zazdelo, da se vsaka cerkev širi v neznanske daljave. Klopi, kipi, stebri, vse se je oddaljevalo s poblaznelo naglico. In nenadno — natanko tako je bilo, ko da bi kdo raztrgal kakšno škatlo — so izginili tudi cerkveni zidovi. Okrog sebe sem videl samo še puščavo, ki se je raztezala v nedogledne dalje. Od strahu me je stisnilo pri srcu in ves sem vztrepetal. Bilo je, ko da v ozračju visi neka strašna grožnja, vse okrog mene se je osredotočilo v zloveščo slutnjo, da se bo svet zdaj zdaj razletel in da bom čisto sam obvisel nekje v praznini.

Zazvončkljal je zvonček. Pokleknil sem in sklonil glavo. Tedaj sem pod levo začutil les klečalnika, skozi dlan je prodrla vame nekakšna toplina, z njo pa tudi občutek varnosti. V hipu sem se spet znašel v resničnem svetu, privida je bilo konec.

V naslednjih tednih se je ta kriza še večkrat ponovila. Opazil sem, da me podobni prividi obidejo vsakokrat, kadar prekršim dotedanje navade vsakdanjega življenja. In odtlej si nisem upal storiti ničesar, kar bi ne bilo v skladu z mojim običajnim obnašanjem. Kadar se mi je na primer zazdelo, da sem kaj storil, kar ni bilo po „naših pravilih", se mi je v grlu napravil nekakšen vozel. Takrat sem zamižal. Nisem si upal gledati stvari okrog sebe, saj sem se bal, da se bodo na lepem razblinile v nič.

Če so me takšni trenutki zalotili v moji sobi, sem se poskušal najhitreje raztresti s kakšnim docela mehaničnim delom. Čistil sem si na primer čevlje. Roka s cunjo je sprva počasi in nežno drsela po pološčenem usnju, na lepem pa je pričela delati z divjo naglico. Opazoval sem to roko, vdihaval duh po loščilu in usnju in čez nekaj časa me je že obšel občutek varnosti. Bil sem kakor v materinem naročju.

Nekoč je mati prišla v mojo sobo takoj po večerji. Gotovo mi bo rekla, da sem prezgodaj vstal od mize, sem pomislil.

„Govoriti moram s tabo."

„Prosim, mama."

Vzdihnila je in sedla, a brž ko se je znašla na stolu, ji je obraz prekrila utrujenost.

„Rudolf..."

„Prosim, mama."

Pogledala je stran in z omahujočim glasom rekla:

„Misliš še zmeraj vsak dan vstajati ob petih in odhajati k maši?"

Stisnilo me je v grlu. Rad bi ji odgovoril, a nisem mogel, ostal sem brez glasu. Mati si je tjavdan popravila predpasnik na kolenih in nadaljevala:

„Mislila sem, da bi lahko odhajal k maši tudi vsak drugi dan."

Tedaj sem zavpil:

„Ne!"

(Se nadaljuje)

za oddih in razvedrilo

R. F. GROSSER:

Primer Castrillo

Vedno, kadar je predsedoval Don Jesos Gonzales, prvi sodnik v Las Anteguerru, je bila dvorana za sodne obravnave do zadnjega kotička napolnjena. In vedno, kadar je bil v sodnem postopku, kot sedaj v primeru Castrillo, indicij edini vzrok obtožbe, so vsi pri Gonzalesovih razpravah računali z iznenadenji in nepračakovani obrati. Gonzalesovo obnašanje do obtoženca je bilo vedno mirno, premišljeno, da, naravnost vzgledno. V kakšni zavoženi zadevi pa je uporabil taktiko iznenadenja, ki je imela namen, vso zgradbo obtožbe v najglobljih temeljih namah izpodnesti ter državnega tožilca, prisednika in porotnike postaviti pred popolnoma novo dejstvo. Storil je vse, da je zadostil pravici in zadevi sami.

Gonzales tudi tokrat ni imel namena, če bo treba, odstopiti od svoje, že preizkušene taktike. Potem ko je ugotovil personalije obtoženca, je začel listati po aktih, ležečih pred njim.

Skoro očetovsko je nagovoril obtoženca: »Castrillo, obtožen si umora Luisa Pereza. Nimamo nobenih dejanskih dokazov, le indicije... Indicije so, če morda ti tega še ne veš, znaki dejstva, lahko tudi rečemo, sum vzbujajoča znamenja...« Sodnik je glas zvišal: ... »oni govorijo proti tebi, Castrillo, tako zelo proti tebi, da bo zelo težko, oslabiti jih. Če ti sam hočeš to storiti, te nihče tukaj ne bo zadrževal. Umor ni lahka zadeva za tistega, ki mora odgovarjati zanj!«

»Jaz nisem moril, vaša milost,« je dejal obtoženec. Pogledi so mu plašno begali okoli, kot da hoče zagledati nekje pomoč in na čelu so se mu nabirale debele kaplje znoja. »Prisegam, jaz nisem moril,« je še enkrat ponovil, »prisegam pri sveti madoni del Monte!«

»Imel boš priložnost, sklicevati se nanjo,« je pripomnil sodnik, ki pa je bolj mislil na zemeljsko madono, na edino hčer umorjenega Pereza, ki je v lice bleda ko zid in vsa v črno odeta sedela v prvi klopi zraven don Alfonza, poslovodje umorjenega, ter s še nekaterimi drugimi pričami.

Sodnik je pogledal preko obtoženca, kar sicer ni bila njegova navada in nekaj sekund zrl v obraz deklice, ki je veljala v vsem Las Anteguerru za najlepše in najbolj čednostno dekle. Koj nato pa je spet zadonel njegov glas po dvorani. Bil je prodirljiv in vsem razumljiv: »Umor Pereza je bil izvršen malo pred polnočjo, točno povedano, ob 11.50 uri. Popoldne istega dne sta se s Perezom prepirala, Carstrillo!«

»Le prerekanje, vaša milost.«

»Precej hudo prerekanje. Priče so vaju slišale še v oddaljenosti 30 m. Perez je bil tvoj delodajalec, ti si bil nadzornik v njegovem kamnolomu. Zakaj je prišlo do prepira? Ali sta imela večkrat taka prerekanja?«

»Šele zadnje čase, vaša milost,« je odvrnil obtoženec, ki se je medtem že nekoliko zbral. »Vzrok teh prerekanj so bile ponavljajoče se tatvine v naši lopi za material, ki je pod mojim nadzorstvom. Pripetila se je zopet nova tatvina, tekom zadnjega meseca že četrta. Ko je Perez tisto popoldne nepričakovano prišel, sem mu to javil. Zelo se je razjezil in mi zapretil, da me bo odpustil iz službe, če se to še enkrat pripeti. Dokazoval sem mu, da mene ne zadene nobena krivda, ker sem lopo zaklenil, kot vsak drug večer in oddal ključ v pisarni v mestu, kot mi je bilo to naročeno. Več nisem mogel storiti. Sicer pa Perez ni imel vzroka, čutiti se oškodovanega«.

»Kako naj to razumem?«

»No, ukradeno orodje smo vedno zopet dobili nazaj. Prinesli so ga posestniki, ki imajo blizu kamnoloma svoje njive. Tako je bilo tudi pri prvih treh tatvinah. Vsi smo mislili na nekakšno vragolijo, ki si jo je nekdo privoščil in si nismo kaj več belili glave s tem. Tat je vselej vzel iz lope orodje in ga raztresel po bližnjih njivah, kjer so ga lastniki njiv vedno našli in prinesli nazaj. Perez torej ni bil v nobenem primeru oškodovan... To se pravi,« je obtoženec popravil izjavo, »z izjemo krampa, ki ga po zadnji tatvini nismo več našli.«

»To je cepin, s katerim je bil Perez zahrbtno ubit,« je pripomnil sodnik. »Do danes ga še niso našli. Ali si Perezu zamolčal, da manjka?«

»Sprva sem hotel, a sem mu nato vendarle povedal. Zato pa je bil tudi tako razjarjen.«

»Pa zakaj si hotel sprva zamolčati, da cepin manjka?«

»Ker sem upal, da se bo še našel kot zadnjič.«

»Pa ga niso našli?«

»Ne.«

»Kako pozno pa je že bilo, ko si se prepiral s Perezom?«

»Morda eno uro pred končanim delom, približno ob štirih popoldne. Do minute točno tega ne morem povedati.«

»In po peti uri si ključ oddal v pisarni v mestu?«

»Da, vaša milost.«

»Don Alfonzo,« je zaklical sodnik, »koliko je bila ura, ko se je obtoženi javil pri vas v pisarni?«

Mlad, elegantno oblečen moški je stopil na prostor za priče.

»Okoli 5.15 ure, vaša milost. Jaz sem sprejel ključe in jih do naslednjega jutra zaprl v blagajno.«

»Hvala,« je dejal don Gonzales. Pomignil je sodnijskemu služabniku, mu oddal neki uradno zapečaten formular in mu nekaj šepnil v uho. Ta je pokimal in brž odšel. V trenutku tišine je bilo slišati, kako sta se na zunanji strani obeh vrat sodne dvorane obrnila ključa v ključavnicah.

Med vrstami poslušalcev je nastalo skrivnostno namigovanje, šepetanje, celo državni tožilec in zagovornik sta izmenjala pomembne poglede. Porotniki so vidno stikali glave skupaj.

Don Gonzales pa kakor da vsega tega ni nič opazil. Dejal je le: »V tem trenutku se vrši neka preiskava, ki bo morda za potek obravnave odločila, zato se nihče ne sme odstraniti iz dvorane.«

Spet je listal po aktih, ko da to ni nič posebnega ter se vnovič obrnil k obtožencu.

»Castrillo,« je počasi in poudarjajoče dejal, »na ključavnici lope za orodje ni bilo kakšnih sledov od voska, niti drugih znakov poškodb, torej je tat mogel odpirati lopo le s ključem, ki si ga imel ti preko dneva. Tudi v noči pred umorom je bilo tako. Ti sam si ključ po delovnem času oddal v pisarni v mestu in priča don Alfonzo je to potrdila. Torej mora biti razen tega ključa še neki drugi ključ za rezervo. Vprašam te, ali ti je kaj znanega o tem?«

»Ne, vaša milost,« je odgovoril Castrillo.

»Ti si nujno osumljen, da si dal po originalnem ključu napraviti še drug primerek in si tega uporabljal za insceniranje nočnih tatvin...«

»Vaša milost, zakaj naj bi jaz, prav jaz...«

»Mnogo vzrokov je za to, ki so te lahko navedli k temu.«

»Jaz nimam prav nič opraviti s tem umorom,« je zavpil obtoženi.

»Če je tako, imaš pa še več vzroka, da nam vendar že enkrat priznaš, kje si bil v času umora. Do sedaj nam tega še nisi povedal. Tvoja mati, poštena žena, ki o tebi le samo dobro pove, je na to vprašanje povedala, da si odšel zvečer ob deveti uri in si se vrnil deset minut po polnoči. Od stanovanja umorjenega v Plaza del Estrade do tvojega stanovanja v Calle Valencia potrebuješ komaj 15 minut. Ob 11.50 zvečer je bil Perez umorjen, ti pa si prišel domov 10 minut po polnoči. Ob 11.50... Kje si bil ob 11.50 zvečer, Castrillo?«

Castrillo je sklonil glavo in molčal.

»Kakor hočeš,« je dejal sodnik in prekinil zasliševanje.

Na vrsto so prišle priče, nekaj delovnih tovarišev iz kamnoloma. Enoglasno so potrdili vse izjave, ki jih je obtoženi dal o fingiranih tatvinah, več pa niso vedeli povedati, kar naj bi bilo za nadaljnji potek obravnave odločujoče. Perezov poslovodja Don Alfonzo je svojo izjavo omejil še z izgovorom, da Castrilla pobliže ne pozna in torej tudi ne more nič povedati o njem.

Pozornost vseh je obrnila nase priča donna Juana Perez, ki je nato pristopila na prostor za pričevanje.

»Senorita Juana!« Glas don Gonzalesa je postal zopet očetovski, »senorita Juana, mi vsi spoštujemo in rešpektiramo čustva, ki vas v tem trenutku pretresajo. Naše čustvovanje vam je zagotovljeno. Vendar moramo kljub temu dobiti jasnost o motivu umora. Sodišče je odločilo, da se mora pri dozdevni krivdi obtoženca opirati tudi na vaše pričevanje, ki je od vseh drugih najodločilnejše in katerega se torej ne sme odreči. Potrebno je še nekaj ugotoviti. Najprvo hočem izločiti nekatere važne točke: Vi ste se zadrževali v spornem času, torej ob 11.50 uri v ulici Santa Asturia 19.«

»Da, v hiši moje tete Vilasece Ledesma«, je dopolnila priča.

»Res, odšli ste šele ob pozni uri od tam.«

»Pet minut pred polnočjo. Nisem mogla prej.«

»Vem, senorita Vilaseca, ki je že dalj časa bolehna, je ta večer dobila srčni napad, ki je potreboval intervencijo zdravnika. Poklicali ste hišnega zdravnika, doktorja Carera. On je takoj prišel in dal vaši teti injekcijo za srce. Ko je odšel je bilo prav 11.50. To je dr. Carera izjavil na protokolu. Izjavil pa je še nekaj drugega. Ob prihodu in odhodu je opazil v predsobi nekega moškega, ki ga pa ni vedel natakno opisati. Mladega moškega! Kdo je bil ta moški! Lahko nam to mirno poveste, senorita!«

»Vaša milost« — pravkar še marmorno bledo lice Juane je na mah zardelo v ognjeni rdečici... »Vaša milost!«

»Senorita Juana, vem, mučno je to za vas, zelo mučno. To vas globoko prizadeva. Samo vas same se to tiče. Verjemite mi, nihče v dvorani ne dvomi v vašo poštenost, vašo nedolžnost. Vaš dober glas vam pa je največ vreden, toda moram izgovoriti: vi vračate čisto in odkritosrčno ljubezen tistemu, ki vas ljubi. Morda pa, — v Gonzalesovem glasu je zatrepetalo rahlo očitanje — se sramujete te ljubezni?«

»Vaša milost!« Več Juana ni mogla izjecljati.

»Vsekakor,« je sodnik nadaljeval, »tisti mladi mož, ki ga je doktor Carra videl v predsobi vaše tete, je bil in je tisti, ki vas ljubi. Ni potrebno mnogo ostroumnosti, uganiti to dejstvo, kajti senorita Vilaseca razen vas in vašega očeta ni imela nobenih drugih sorodnikov, ki bi smeli biti ob tako pozni uri v njenem stanovanju. To smo ugotovili. S tem mladim možem, — kar tudi ni težko uganiti, — ste po odhodu dr. Carere zapustili hišo v Santa Asturia 19. Spodaj pred hišo sta se potem ločila. Medtem je bila ura že pet minut pred polnočjo...«

Senorita Juana je vsa ganjena pokimala.

Obrnivši se k državnemu tožilcu in porotnikom, je don Gonzales končal: »Omenjeni dogodek v Santa Asturia 19, katerega rekonstruiranje mi priča iz razumljivih razlogov ni posebno olajšala, je bilo potrebno omeniti, ker nas približuje motivu umora. Mladi mož, s katerim je bila senorita Juana ta večer skupaj, je v tem sodnem postopku tako rekoč zaključna figura. Namreč, to drži: pet minut pred polnočjo se je senorita Juana poslovila od njega, deset minut po polnoči pa je bila, kot je v uradnem protokolu potrjeno, v domači hiši v Plaza del Estrada. Na to ugotovitev polagam največji pomen, ker se ujema z drugo, nič manj važnejšo ugotovitvijo, da se je tudi obtoženi Castrillo vrnil domov deset minut po polnoči.«

»To dokazuje le,« je državni tožilec brž posegel vmes, »da mladi mož, s katerim je bila senorita ob času umora v Santa Asturia 19, ni mogel biti morilec!«

»Povedali ste pravilno, gospod državni tožilec,« je izigral don Gonzales svoj zadnji adut. »Če mladi mož ni mogel biti morilec, potemtakem tudi obtoženec ni mogel to biti, kajti on in mladi mož, ki ga je dr. Carera videl usodnega večera, sta identična. Da, obtoženi Castrillo je tisti, ki mu je senorita Juana poklonila svojo ljubezen...«

Don Gonzales ni mogel dalje. V dvorani je nastal pravcat hrušč, vsi so se dvignili s svojih sedežev vzkliki glasnega odobravanja so šli po dvorani in precej časa je poteklo, predno so se spet vsi umirili.

Sodnik je pogledal na veliko uro, ki je visela sredi dvorane, katere tretji kazalec je z glasnim titakanjem odšteval sekunde.

Nastala je tišina. Vsesplošna napetost je dosegla svoj vrhunec. Nekaj se je pripravljalo, nekaj nepričakovanega. Vsi so to čutili in vsi prisluhnili, ko so se po veži zunaj zaslišali ropotajoči koraki in obstali pred vratmi dvorane.

Dva orožnika sta planila skozi vrata, ki jih je nekdo odklenil:

»Našli smo ga, vaša milost. Evo ga, cepin!«

»Kje?«

»Na podstrešju hiše don Alfonza, med dvema zabojema valečih golobov.«

S klopi za priče je skočil neki mož z zbesnelim obrazom.

»Držite ga, morilca Luisa Pereza!« je zavpil don Gonzales. »Ta, in noben drugi ni morilec.«

Medtem ko sta orožnika prijela besnečega don Alfonza, je don Gonzales še vsem pojasnil:

»Don Alfonzo je odigral komedijo s tatvinami. Njegova brezmejna ljubosumnost je zmogla skovati tak primitiven načrt. On je imel ključ od lope za orodje, ki je bila podnevi pod nadzorstvom Castrilla. Že od vsega začetka je hotel obrniti sum na osovraženega tekmeca, da bi ga odstranil. Gospod državni tožilec, zberite sedaj material za novo obtožbo proti don Alfonzu. Razprava je končana!«

Anekdote

Veliki filozof Henri Bergson, ki je spisal znano knjigo o smehu, je pripovedoval, kako smešnice delujejo na razne narode:

„Anglež se smeje trikrat: prvič iz vljudnosti, drugič ko mu jo razlože, in tretjič, ko jo razume. — Nemec se smeje dvakrat: prvič iz vljudnosti, drugič ko mu jo razlože. Da bi jo kdaj razumeli, o tem ni govora. Francoz se smeje enkrat, ker takoj vse razume. — Amerikanec se ne smeje nikoli, ker je smešnico že zdavnaj slišal."

V lordski zbornici je Byron le nekajkrat govoril; njegovim govorom so očitali pretirano zanesenost in teatraličnost.

Po svojem javnem nastopu je obiskal prijatelja in mu, še vedno ves iz sebe, ponovil bistvene stavke iz svojega govora.

„Jasno sem jim povedal: če bodo ta zakonski predlog sprejeli, bodo s tem kršili angleško ustavo, svoboda pa bo šla rakom žvižgat!"

„Kateri pa je bil tisti strašni zakonski predlog, proti kateremu si tako grmel?" ga je vprašal prijatelj.

„Zakonski predlog? Tega se pa ne spominjam več."

Pisatelj Dickens je potoval po Ameriki. V mestu, kjer se je za dalj časa ustavil, je izročil perici perilo v pranje. Ko mu ga ženska vrne, pisatelj opazi, da mu manjka šest srajc. Ko se zanima, kaj se je zgodilo, mu perica pravi, da jih je sicer oprala, potem pa so izginile brez sledu. Pisatelj jo opozori, naj v prihodnje bolj pazi.

Nekaj dni pozneje prinese perica račun, v katerem je zaračunano pranje izgubljenih šestih srajc. Dickens se začudi in reče:

„Kako pa to! Najprej izgubim zaradi vaše nepazljivosti šest najboljših srajc in zdaj naj še plačam zanje!"

„Imate čisto prav," se oglasi žena, „toda pomislite, da so jih ukradli šele potem, ko sem jih že oprala. Tako grdi pa spet ne boste, da bi ogoljufali revno žensko za težko prisluženi denar."

Kaj je hotel pisatelj drugega: plačal je račun.

V Benetkah se je Byron zaljubil v lepo grofico. Nekega večera je kar sredi pogovora iztrgal prazen list in napisal nanj nekaj besed. List je nato preganil in ga drzno porinil pred grofico, ki je prav tedaj govorila. Ta ga je kar med pripovedovanjem vzela, prebrala, raztrgala na dvoje, eno polovico raztrgala na drobne kosce, drugo pa preganjeno vrnila nestrpnemu pesniku.

Byron je bil na listek napisal:

„Nocoj ali nikoli!"

Na žalost se ni nikoli zvedelo, kateri del lista je grofica vrnila kot odgovor.

Izreki

- **Mi vsi se motimo, le da vsak po svoje.** (Lichtenberg)
- **Navadno hvalimo druge, da bi bili sami pohvaljeni.** (La Rochefoucauld)
- **Vztrajnost se včasih zamenjuje s tumoglavostjo.** (Kotzebue)
- **Zaupanje v samega sebe je prva skrivnost uspeha.** (Emerson)
- **Kdor zlahka verjame, bo zlahka prevaran.** (Rollenhagen)
- **Mnogi so dobri, ker ne znajo biti pravični.** (Chauvilliers)
- **Če se trudiš, da bi ugajal vsem, ne boš več nikomur.** (Graf)
- **Najbolj izgubljen dan od vseh je tisti, ki se v njem nismo smejali.** (Chamfort)
- **Naposled je delo še najboljše sredstvo, da si polepšamo življenje.** (Flaubert)
- **Naš najnevarnejši svetovalec je samoljubje.** (Napoleon)
- **Često zapiramo oči, da bi nam stvari bile videti lepše.** (Pontich)
- **Stenj je črn, grd, a plamen tako lep, in vendar je njegov oče.** (Hebbel)
- **Reven sorodnik je zmeraj daljni sorodnik.** (Houdetot)

Narodopisni muzej na prostem

Na pobočjih Avale blizu Beograda bodo zgradili velik narodopisni muzej na prostem — „Etnopark" — v katerem bodo smotrno in privlačno razporejene najrazličnejše zgradbe jugoslovanskega ljudskega stavbarstva, prenesene in postavljene v okolje, v kakršnem so bile v domačem kraju. To veliko zamisel, ki bo ohranila dragoceno kulturno dediščino jugoslovanskih narodov, bo uresničil beograjski etnografski muzej, sodelovale pa bodo tudi razne druge ustanove, zainteresirane za narodopisje, turizem in kulturno-zabavno življenje.

„Etnopark" bodo gradili postopno in bo zavzemal površino okoli 75 ha. Razdeljen bo na dvoje področij, na izključno muzejsko in na turistično-gostinsko. Letos bodo začeli z deli na področju 30 hektarov, kjer bodo postavili okoli 50 zgradb z vsemi stranskimi poslopji in s predmeti, ki so značilni za posamezne tipe stavb v ožji Srbiji, v Vojvodini ter na Kosovu in v Metohiji. Preostali del predvidenega prostora, ki bo urejen pozneje, pa je namenjen tipom hiš iz drugih pokrajin Jugoslavije.

V parku nameravajo zgraditi tudi tipično balkansko čaršijo z orientalskimi hišami in z delavnicami, v katerih bodo izdelovali predmete domače obrti. Sredi parka bo amfiteater, v katerem se bodo vrstile prireditve in kjer bodo obiskovalcem prikazovali razne ljudske šege in narodne običaje. Poseben del bo služil gostinstvu, kjer bo lahko prenočilo do 150 gostov.

Tako urejen bo „Etnopark" izpolnjeval dve nalogi: ohranil bo dragoceno kulturno dediščino, hkrati pa kot turistična točka privlačeval domače in tuje obiskovalce.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00

Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.55 Kmečka oddaja — 6.00 Festivo mešano — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.03 Za gospodinjo — 11.10 Ljudske viže — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.00 Opoldanski zvorovi — 12.40 Deželna poročila — 13.05 Opoldanski koncert — 14.00 Objave — 14.55 Posebej za vas — 16.00 Glasba zate — 16.55 Kulturna poročila — 17.00 Popoldanski koncert — 18.45 Pestro mešano — 18.55 Lokalni šport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila.

Sobota, 5. 11.: 8.05 Domači vrt — 8.45 Koroška domovinska kronika — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 Slepi lev iz San Marca, roman — 16.00 Črv vesti — 18.00 Kulturni razgledi — 18.25 Kjer pojejo, tam ostanemo — 19.10 Odmev časa — 20.20 Če hočeš videti morje, pripovedka — 20.45 Koncert dunajskih filharmonikov.

Nedelja, 6. 11.: 8.05 Kmetijska oddaja — 9.05 Favoriti popevk — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.45 Ogledalo Mestnega gledališča — 13.00 Operni koncert — 13.45 Koroška lovska ura — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Križem po svetu, križem skozi čas — 18.05 Koncert ljudskih pesmi — 19.00 Nedeljski šport — 20.10 Oder ljubiteljev — 21.15 Iz zaboja za plažo.

Ponedeljek, 7. 11.: 8.15 Dva brez milosti, roman — 8.45 Glasba tujih dežel — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 16.30 Ob prvi obletnici smrti Fr. Wildgansa — 18.15 Tisk in gospodarstvo — 18.25 Za vas, za vse — *18.35 Aktualnosti za mladino — 20.20 Vsakdanji problemi — 20.35 Koroška lovska ura — 21.20* Operetni koncert.

Torek, 8. 11.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 14.35 Lirika časa — 15.15 Knjige za darilo — 15.45 Iz kulturnega dela v deželi — 18.00 Četrt ure mestne uprave — *18.15 Iz prve roke — 18.25 Če mene vprašate — 18.35 Pota sociologije — 19.00 XY ve vse — 20.20 Ursitory, slušna igra.*

Sreda, 9. 11.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.15 Knjige za darilo — 15.30 Pevski zbor Arion-Velbert — 15.45 Predstavljamo vam — 18.00 Svatovski plesi v stari Avstriji — 18.15 Pomoč potrebuje vsak — 18.30 Znanstveni pogovori — *20.20 Figarova svatba, opera.*

Četrtek, 10. 11.: *8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.15* Ura pesmi — 15.30 Knjige za darilo — 15.45 Koroški avtorji — 18.00 Koroška kulturna poročila — 18.05 In ljudje so tako prijetni — 18.20 Delavska oddaja — 18.35 Mladinska oddaja — 19.00 XY ve vse — 20.20 Iz pisane skrinje — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Petek, 11. 11.: *8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.15* Komorna glasba — 15.45 Pogovor o umetnosti — 18.00 Koroški visokošolski tedni — 18.35 Kaj pravi industrija — 19.00 Čudovita flora — 20.20 Vsaka stvar ima dve strani — 21.00 Mojstrska dela dvajsetega stoletja.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.55, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.30 Dobro jutro — 6.15 Z glasbo v dan — 6.40 Jutranja opazovanja — 6.50 Pestro mešano — 7.20 Jutranja gimnastika — 11.00 Veseli ob enajstih — 11.45 Za avtomobiliste — 14.50 Objave iz Avstrije — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Kulturne vesti — 17.15 Reporterji med potjo — 18.00 Glasbena oddaja s plošč — 19.20 Kaj slišimo danes zvečer — 21.55 Športni komentar — 22.10 Pregled po svetu.

Sobota, 5. 11.: 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.20 Gospodarstvo za vsakogar — 9.30 Bodite čisto tiho — 13.20 Avstrijski odmev — 14.40 Tehnični razgledi — 15.30 Šport in glasba — 17.10 Iz parlamenta — 17.35 Za delovno ženo — 19.10 Oddaja zveznega kanclerja — 19.30 Velika šansa — 20.15 Avstrijska hitparada — 21.30 In svet gladuje.

Nedelja, 6. 11.: 8.15 Kaj je novega — 9.30 Operni koncert — 10.00 Tedensko ogledalo domačega tiska — 13.10 Za avtomobiliste — 14.30 Dva brez milosti, roman — 15.00 Ljudstvo in domovina — 16.00 Temza-Donava — 18.00 Mednarodna radijska univerza — 19.10 Teden dni svetovnih dogajanj — 19.30 Melodija za nedeljski večer — 20.30 Šola v hribih.

Ponedeljek, 7. 11.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.35 Stvaritve velikih mojstrov — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Slišim te, ko mimo greš — 16.00 Otroška ura — 17.25 Pogled v literarne revije — 17.40 Ženska oddaja — 19.30 Slavnostne igre v Bayreuthu — 21.00 Resna glasba.

Torek, 8. 11.: 8.20 Glasba na tekočem traku — 9.35 Stvaritve velikih mojstrov — 13.20 Govori športni zdravnik — 13.30 Pomembni orkestri — 14.35 Lirika časa — 16.00 Esej v našem času — 17.25 Znanje za vse — 17.40 Oče vojakov — 19.30 Poleti z nami — 20.30 Operetni koncert — 21.30 O tem lahko govorimo.

Sreda, 9. 11.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.35 Stvaritve velikih mojstrov — 13.20 Teden pri Združenih narodih — 13.30 Za prijatelja opere — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 15.45 Otroška ura — 17.25 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 17.40 Domači zdravnik — 19.30 Halo, teenagerji — 20.30 Vseh devet.

Četrtek, 10. 11.: 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.35 Stvaritve velikih mojstrov — 13.20 Dunajsko koncertno ogledalo — 14.10 Pomembni orkestri — 14.35 Ljudska glasba — 15.45 Telovadba za otroke — 17.25 Raziskovalci v gosteh — 17.40 Ženska oddaja — 19.30 Zveneče platno — 20.00 Zveneči filmski magazin.

Petek, 11. 11.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.35 Stvaritve velikih mojstrov — 13.30 Za prijatelja opere — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 14.35 Kam poletiš, golobček — 16.00 Otroška ura — 17.25 Znanje za vse — *17.40 Šola in dom — 19.30 Oprostilni list za umor, slušna igra — 21.20 Mi in gore.*

Slovenske oddaje

Sobota, 5. 11.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

Nedelja, 6. 11.: *6.15 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.*

Ponedeljek, 7. 11.: 14.15 Poročila, objave, pregled sporeda — Iz zdravnikove beležnice — Beremo za vas — 18.00 Dober večer našim mladim poslušalcem.

Torek, 8. 11.: 14.15 Poročila, objave — Športni mozaik — Koroška kulturna panorama.

Sreda, 9. 11.: 14.15 Poročila, objave — Kar želite, zaigramo.

Četrtek, 10. 11.: 14.15 Poročila, objave — Žena in dom — Kaj pravite k temu.

Petek, 11. 11.: 14.15 Poročila, objave — Od petka do petka — Iz ljudstva za ljudstvo — Beremo za vas.

RADIO LJUBLJANA

oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 202,4 — 202 m. UKV frekvence 88,5 — 92,9 — 94,1 — 90,5 — 97,9 MHZ

Poročila: 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen v nedeljah): 4.30 Dobro jutro — 11.00 Turistični napotki — 12.30 Kmetijska oddaja — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Popoldanski koncert — 19.05 Glasbene razglednice — 22,10 Plesna glasba.

Sobota, 5. 11.: 8.05 Glasbena matineja — 9.40 Iz albuma skladb za mladino — 10.15 Odlomki iz opere „Hlapec Jernej" — 10.40 Novost na knjižni polici — 12.05 Igrajo veliki zabavni orkestri — 12.40 Ramovšova somfonietta — 14.05 Koncert po željah poslušalcev — 15.30 Tako je pel Invalidski pevski zbor na oddajah radia OF — 18.15 Sonata od baroka do naših časov — 18.50 S knjižnega trga — 20.00 V svetu operetne glasbe — 20.30 Slavnostni koncert v počastitev 25-letnice „Kričača" — 22.10 Oddaja za naše izseljence.

Nedelja, 6. 11.: 8.05 Kamen na kamnu stoji, mladinska radijska igra — 9.05 Voščila — 10.00 Še pomnite, tovariši — 12.05 Voščila — 13.30 Nedeljska reportaža — 14.00 Športno popoldne — 15.30 Humoreska tedna — 17.15 Slovenske komorne miniature — 19.00 Mojstrska novela — 20.05 Radijska kinoteka.

Ponedeljek, 7. 11.: 8.05 Glasbena matineja — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.45 Cicibanov svet — 10.35 Uradni jezik, podlistek — 12.05 Slovenske vokalne zabavne melodije — 12.40 Igrajo tuji pihalni orkestri — 14.05 Jugoslovanska solistična in ansambelska glasba — 14.35 Voščila — 15.30 Pevski zbor „Slavček" iz Trbovelj — 17.05 Operni koncert — 18.15 Zvočni razgledi — 18.45 Naš prosti čas — 20.00 Simfonični koncert orkestra Slovenske filharmonije — 21.35 Razpoloženjske melodije.

Torek, 8. 11.: 8.05 Glasbena matineja — 9.25 Narodne pesmi iz Primorske — 10.15 Nemški pevci v operah drugih narodov — 12.05 Veseli hribovci in ansambel Boruta Lesjaka — 12.40 Straussova in Sukova glasba — 14.05 Pet minut za novo pesmico — 15.40 V torek nasvidenje — 17.05 Beethovnova glasba — 18.15 Iz naših relejnih postaj — 18.50 Na mednarodnih križpotjih — 20.00 Zbor „Kosta Abraševič" iz Beograda — 20.20 Aleksandrova bitka, radijska igra.

Sreda, 9. 11.: 8.05 Glasbena matineja — 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 10.45 Človek in zdravje — 11.15 Pred Martinovim — 12.05 Zvočne miniature — 12.40 Iz opere „Manon" — 14.05 Šopek Chopinovih melodij — 14.35 Voščila — 15.30 Narodne s Pirenejskega polotoka — 17.05 Mladina sebi in vam — 18.15 Iz naših študijev — 18.45 Naš razgovor — 20.00 Pikova dama, opera.

Četrtek, 10. 11.: 8.05 Glasbena matineja — 9.25 Srbske narodne pesmi — 9.40 Pet minut za novo pesmico — 10.15 S slovenskimi pevci po Verdijevih operah — 12.05 *Ansambla Borisa Kovačiča in Mihe Dovžana — 12.40 Kako so včasih komponirali za violino — 14.05 Od uverture do scherza* — 15.30 Lahka orkestralna glasba — 17.05 Turistična oddaja — 18.15 Pustolovci na opernem odru — 18.45 Jezikovni pogovori — 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Večer umetniške besede.

Petek, 11. 11.: *8.05 Operna matineja — 8.55 Pionirski* tednik — 9.40 Pojo otroški in mladinski zbori — 10.35 Elvira, podlistek — 12.05 Jugoslovanski pevci zabavnih melodij — 12.40 Igrajo tuje pihalne godbe — 14.05 Odskočna deska za mlade glasbenike — 14.35 Voščila — 15.40 Aktualna mladinska oddaja — 17.05 Petkov simfonični koncert — 18.15 Naši priljubljeni orkestri — 18.50 Kulturni globus — 20.20 Tedenski zunanjepolitični pregled — 20.30 Jugoslovanski skladatelji zabavnih melodij — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

RADIO TRST

Sobota, 5. 11.: 12.15 Tržaške ulice in trgi — 15.00 Glasbena oddaja za mladino — 16.00 Volan — 16.20 Pregled italijanske dramatike — 17.50 Razkuštrane pesmi — 19.15 Družinski obzornik — 20.35 Teden v Italiji — 21.00 Gostišče Scilla, radijska drama.

Nedelja, 6. 11.: 8.30 Kmetijska oddaja — 10.15 Od nedelje do nedelje — 11.15 Odaja za najmlajše — 13.00 Odmevi tedna po naši deželi — 15.30 Tolminci — 19.15 Nedeljski vestnik — 21.00 Kromatična fantazija.

Ponedeljek, 7. 11.: 12.15 Liki naše preteklosti — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 19.15 Poglavja iz zgodovine slovenske književnosti — 20.35 Italijanski pentagram — 21.00 Kulturni odmevi.

Torek, 8. 11.: 12.00 Iz slovenske folklore — 19.15 Plošče za vas — 20.35 Zadeva Makropoulos, opera — 22.45 Črni cvet.

Sreda, 9. 11.: 12.15 Pomenek s poslušalkami — 18.00 *Ne vse, toda o vsem — 19.15 Higiena in zdravje — 19.30* Zbori krajine in Furlanije — *20.35 Simfonični koncert.*

Četrtek, 10. 11.: 12.15 Znanost in tehnika — 18.30 Partita za komorni orkester — 19.00 Pisani balonček — 20.35 Bolna pisateljica, detektivka.

Petek, 11. 11.: 12.15 Med tržnimi stojnicami — 18.00 *Ne vse, toda o vsem — 18.30 Znani dirigenti in skladatelji v Trstu — 19.15 Moj prosti čas — 19.30 Najnovejši uspehi* — 20.35 Gospodarstvo in delo — 21.00 Koncert operne glasbe.

TELEVIZIJA

Sobota, 5. 11.: 17.03 Novo za ženo — 17.30 Za prijatelja znamk — 17.55 Iz zgodovine avtomobilskega dirkalnega športa — 18.40 Kaj vidimo novega — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ob stoletnici rojstva Paula Linkeja — 21.45 Sedem dni časovnih dogajanj.

Nedelja, 6. 11.: 17.03 Velika razstava punčk — 17.45 Svet mladine — 18.15 Film zate — 19.05 Veselje z glasbo — 19.30 Aktualni šport — 20.20 Otroci, komedija — 22.05 Beseda za nedeljski večer.

Ponedeljek, 7. 11.: 18.35 Tečaj francoščine — 19.00 Pustolovščine pod vodo — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Maigret kot gledalec — 21.05 Mestni pogovori — 22.15 Dovolite.

Torek, 8. 11.: 18.35 Tečaj angleščine — 19.00 Praznik divjih konj — 19.13 Matthias Wiemann pripoveduje — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Enaindvajset — 21.00 Dežurna služba — 21.30 Ta-le naš svet.

Sreda, 9. 11.: 11.03 Maigret kot gledalec — 11.35 Ta-le naš svet — 17.03 Candy in Cactus — 17.15 Kdo pomaga rokodelčiti — 17.45 Borba — 18.35 Tečaj francoščine — 19.00 Podobe iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Srečevališče Moskva — 22.00 Kaj pravite k temu.

Četrtek, 10. 11.: 11.03 Mali svet velikih mojstrov — 12.00 Komentar k časovnemu dogajanju — 18.35 Tečaj italijanščine — 19.00 Športni kaleidoskop — 19.23 Čas v sliki — 20.15 Avstrijske enodejanke — 21.40 Prometni razgledi — 22.40 Dovolite.

Petek, 11. 11.: 11.03 Jaz in gospod direktor — 18.35 Z nasvetom in dejanjem — 19.00 Konzument — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Sprehod po deželi filma — 21.15 Športni prenos — 22.30 Jazz v Evropi.

Pavlihova pratika
za leto 1967 je izšla

Vsem tistim, ki se radi nasmejejo, sporočamo, da je izšla PAVLIHOVA PRATIKA za leto 1967. Poleg koledarskega dela vsebuje tudi tokrat zvrhano mero zanimivih in zabavnih prispevkov, ki so vsi „začinjeni" z zdravim humorjem.

Naj navedemo nekaj podrobnosti: horoskop — skrivalnice — praznoverske navade — izgovori za ženo — sodobne pravljice — kako se naučimo plesati — čarovnik Čira in čarovnica Čara — afriška modrost — nagizem na pohodu — slovarček otroških izrazov — šopek s koroških bregov — škrjanček o svečnici — vedeževanje iz kart — smešnice vseh oblik in vseh vrst itd.

Čeprav obsega PAVLIHOVA PRATIKA 192 strani in je bogato ilustrirana, znaša cena samo 10 šilingov. Dobite jo v knjigarni „Naša knjiga", Celovec, Wulfengasse. Toda pohitite, ker zaloga je majhna.

Ta teden vam priporočamo:

Knjige iz kmečkega življenja

- Jorge Amado: **DEŽELA NA KONCU SVETA,** roman iz življenja na plantažah kakava v Braziliji, 336 str., pl. 31 šil.
- Honore de Balzac: **KMETJE,** zanimiv kmečki roman velikega francoskega pisatelja, 388 str., pl. 46 šil.
- Stanko Cajnkar: **KRIŽNARJEVI,** kronika preproste slovenske družine, (Slovenske večernice) 240 str., pl. 27 šil.
- George Eliot: **MLIN NA REKI FLOSS,** veliki roman iz kmečkega življenja na Angleškem, 588 str., ppl. 90 šil.
- Erskine Caldwell: **RAZKOPANA GRUDA,** roman iz življenja ameriškega farmarja, 192 str., ppl. 32 šil.
- Trygve Gulbransson: **IN VEČNO POJO GOZDOVI — DEDIŠČINA GOZDA,** eno najlepših literarnih del iz kmečkega življenja, dve knjigi skupaj 548 str., pl. 100 šil.
- Jarmila Glazarova: **ADVENT,** roman o trdi usodi češkega gorskega kmeta, 288 str., ilustr., ppl. 38 šil.
- Liam O'Flaherty: **LAKOTA,** roman o boju angleškega kmečkega človeka za kruh, svobodo in civilizacijo, 408 str., pl. 72 šil.
- Jože Dular: **KRKA UMIRA,** roman iz kmečkega življenja na Dolenjskem, 452 str., pl. 51 šil.
- František Hečko: **RDEČE VINO,** roman o slovaških kmetih-vinogradnikih, 712 str., ppl. 82 šil.
- Janko Kersnik: **KMETSKE SLIKE,** zbirka povesti iz kmečkega življenja, 108 str., pl. 23 šil.
- Gyula Illyes: **LJUDSTVO S PUSTE,** roman iz kmečkega življenja na Madžarskem, 312 str., pl. 42 šil.
- Mihail Šolohov: **ZORANA LEDINA,** veliki roman o preoblikovanju ruske vasi, dve knjigi skupaj 828 str., pl. 115 šil.
- Anton Ingolič: **LUKARJI,** roman o pridelovalcih čebule na Štajerskem 292 str., pl. 48 šil.
- Francesco Jovine: **POLJA SACRAMENTO,** roman o boju južnoitalijanskih kmetov za zemljo, 328 str., ppl. 32 šil.
- Pandelis Prevelakis: **SONCE SMRTI,** roman o socialnih problemih na Kreti, 240 str., pl. 68 šil.
- Prežihov Voranc: **SAMORASTNIKI** in druge povesti iz kmečkega življenja, 376 str., ppl. 42 šil.
- Halldor Laxness: **SALKA VALKA,** roman o življenju v revni islandski vasi, 452 str., pl. 65 šil.

Posamezne knjige lahko naročite tudi po pošti. Plačilo možno v obrokih.

Knjigarna „Naša knjiga", Wulfengasse

PEČI in štedilnike znamke „Tirolia" v najboljši kvaliteti in največji izbiri

Podjunska trgovska družba
bratje Rutar & Co.

Dobrla vas - Eberndorf
A 9141 tel. (0-42-36) 281

Razen manjšega števila jabolčnih, hruševih in češnjevih drevesc po normalni ceni oddaja po znižanih cenah orehe, češplje, slive, maravdeljne, ribeze, kosmulje in vinske trte

drevesnica **POLZER**
pri Št. Vidu v Podjuni

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Blaž Singer; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, telefon 56-24. — Tiska Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: 9021 Klagenfurt - Celovec, Postfach 124.